

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CECELOVEC, PETEK, 5. APRIL 1985

ŠTEV. 14 (2220)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Podjunski TV-pretvornik le ni „piratski oddajnik“

Seja koroškega deželnega zbora prejšnji teden se je začela z napadom na koroške Slovence in njihovo dejavnost: FPÖ-jevski poslanec Schretter je terjal od deželnega glavarja kot pristojnega referenta za šolstvo odgovor na vprašanje, ali je žitrajški šolski ravnatelj Kukovica „zaradi svojih grobih protizakonitih dejavnosti v zvezi s postavitvijo slovenskega oddajnika“ sploh še sprejemljiv kot vodja šole. In tudi nadaljnje vprašanje je veljalo pretvorniku, kakor da bi bili koroški Slovenci s to akcijo samopomoči postali največji kriminalci ali sploh sovražniki države.

V svojem odgovoru je glavar stvari pomaknil spet malo bolj na pravo mesto. Glede ravnatelja Kukovice je dejal, da bi ga mogli odstaviti le na podlagi disciplinarne postopka, takšen pa proti njemu ni bil uveden. Predvsem pa je Wagner povedal, da samo na Koroškem deluje 17 TV-pretvornikov, ki jih ni postavil ORF, temveč so bili nameščeni na pobudo zasebnikov ali občin (v našem listu smo prejšnji teden omenili le šmohorski primer — op, ured.) — torej tudi pri podjunskem pretvorniku ne more biti govora o neenakem obravnavanju ter je računati s tem, da bo naknadno izstavljeno potrebno dovoljenje.

Ob tej priložnosti pa je Wagner tudi opozoril, da je še vedno v te-

ku proces, ki so ga leta 1983 sprožili proti Kukovici predsedniki treh deželnozborskih strank. Kakor znano, so se čutili prizadete, ker je Kukovica kot podpredsednik ZSO v nekem govoru načrtno jemanje obstoječih pravic in neuresničevanje tistih, ki bi morale biti samoumevne po členu 7 avstrijske državne pogodbe, označil za „politični zločin nad slovensko manjšino na Koroškem“. V tem je trojica Wagner-Knafl-Haider videla žalitev časti in je vložila tožbo proti Kukovici, ki pa je predlagal delegiranje procesa izven Koroške. Po odločbi vrhovnega sodišča se bo s to zadevo bavilo sodišče Ried im Innkreis in je po Wagnerjevi napovedi prvo obravnavo pričakovati še letos jeseni.

Boroveljski delavci so odločeni z ostrejšimi sredstvi braniti delovna mesta

Takoj po velikonočnih praznikih, namreč v torek 9. apr., se bo menda odločila usoda boroveljske žičarne in njenih delavcev. Tega dne se bodo pri kanclerju Sinowtzu srečali vodilni predstavniki podržavljenе industrije in koncerna, v katerega sklop sodi tudi žičarna v Borovljah, da skupaj s predstavniki delavskih ustanov ter boroveljskega delavstva še enkrat pretresejo vsa

vprašanja okoli ogroženega podjetja v spodnjem Rožu. Na tem sestanku naj bi padla tudi odločilna beseda, ali bo žičarna ostala v Borovljah, ali pa bodo njeno proizvodnjo „preselili“ na Štajersko.

Z večurno blokado ceste v Podljubelju pa so boroveljski delavci že minulo soboto nedvoumno povedali, da se ne pustijo še naprej vleči za nos. Njihova demonstracija

je bila nepreslišna tako za pristojne dejavnike na zvezni ravni in za odgovorni „management“, kakor tudi za koroške politike, ki v podporo upravičenemu boju boroveljskih delavcev doslej še niso pokazali dosti več ko hrabre besede in prazne obljube.

Boroveljski delavci, ki jim grozi brezposelnost ali v najboljšem primeru „preselitev“ na Štajersko, so v minulih mesecih pokazali zvrhano mero potrpežljivosti. Zaupali so obljubam, ki so jih dobili od vodstva podjetja in od politične strani — sedaj je njihovega potrpljenja konec, ko morajo ugotoviti, da na izpolnitev teh obljub očitno nihče resno ni mislil. Posebno pa jih razburja dejstvo, da bi morali zdaj oni z izgubo delovnega mesta „plačevati“ za napake in nesposobnosti vodstvenih krogov podržavljene industrije.

Razmere, ki vladajo v teh krogih, res potrjujejo pravilnost znanega pregovora, ki pravi, da začne riba pri glavi smrdeti. Ne delavci, temveč vodstvo podjetja je očitno nesposobno, če se izkaže, da je obrat, ki je bil še pred dvema leti „vreden“ večmilijskih investicij, takorekoč čez noč baje „dozorel“ za ukinitve.

Za takšno „reševanje“ prizadeti delavci upravičeno nimajo nobenega razumevanja. Sobotna demonstracija v Podljubelju je bila začetek zaostritve njihovega boja; za primer, da bi v torek na Dunaju izrekli smrtno obsodbo za boroveljsko žičarno, njeni delavci napovedujejo stavko in druge oblike boja, „ki pa bodo širše odmevale“, kakor je slišati. Ko so lani za tak primer razmišljali med drugim tudi o protestni „zasedbi Dunaja“, so se koroški politiki delali še zelo junaške v svojem solidariziranju z Borovljami in njihovo tovarno — ali bodo ostali hrabri tudi tedaj, ko bo šlo zares?

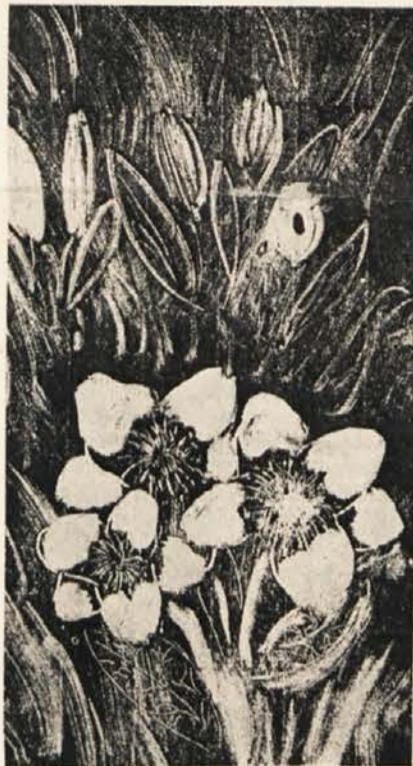


SLOVENCİ PRED DEŽELNIM ZBOROM

Slovinci v deželnem zboru

Prihodnji četrtek, 11. aprila 1985, bodo zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij v ustavnopravnem odboru koroškega deželnega zbora tolmačili stališče koroških Slovencev v zvezi z dvojezičnim šolstvom. Znano je, da se je koroški deželni zbor odločil za širšo razpravo o manjšinskem šolstvu, potem ko sta KHD, KAB in svobodnjaška stranka zahtevali spremembo sedanje ureditve v škodo slovenske narodne skupnosti.

Zastopniki slovenskih organizacij bodo tolmačili pred deželnim zborom predvsem mednarodna stališča v pojmovanju pravice staršev, seveda pa bodo ponovili vse tiste argumente, ki jih koroški Slovenci že vedno navajamo v korist ohranitve in izgraditve obstoječe dvojezične šolske ureditve. Pred zastopniki slovenskih organizacij so svoja stališča v korist dvojezičnega šolstva povedali že zastopniki Deželnega šolskega sveta in znanstveniki celovške univerze.



VESELE
VELIKONOČNE
PRAZNIKE

BRALCEM,
SODELAVCEM IN
FRIJATELJEM

ŽELI

Slovenski
VESTNIK

Gradiščanski Hrvati v sosvet

Ceprav so gradiščanski Madžari, ki so doslej edini izmed vseh manjšin v Avstriji sodelovali v takimenovanih manjšinskih sosvetih, na podlagi svojih izkušenj že ponovno svarili pred temi „vsezveličavnimi“ ustanovami, so zdaj tudi gradiščanski Hrvati po dolgem obotavljanju podlegli pritisku, ki ga avstrijska vlada tozadevno izvaja na manjšine že vse od izglasovanja močno osporavanega zakona o narodnih skupinah.

Svojo odločitev utemeljujejo Hrvati s tem, da je vlada menda izpolnila nekaj pogojev, s katerimi so povezali to vprašanje; konkretno je bilo v njihovem glasilu „Hrvatske novine“ govor o dveh živih subvencijah in enem avtomobilu za Hrvatsko tiskarsko društvo. Imena svojih zastopnikov v sosvetu pa je Hrvatsko kulturno društvo na Gradiščanskem sporočilo zveznemu kanclerju prav isti dan, ko so „Hrvatske novine“ veliko poročale o tem, kako sta ÖVP in SPÖ v občini Vulkapoddržof zavrnili zabavo tamkajšnjih staršev po uvedbi dvojezičnosti v občinskem otroškem vrtcu.

Casovno sovpadanje je v tem primeru gotovo naključno, toda zaradi

tega nič manj zgovorno. Ob tem bi se morali zamisliti tudi mi, koroški Slovenci, ki smo prav tako že vsa leta „deležni“ najrazličnejših oblik pritiska in izsiljevanja, pa tudi lepih besed in obljub — samo da bi šli v so-svete.

O tem vprašanju je bilo govora pri zadnjem srečanju z zveznim kanclerjem, kjer so zastopniki obeh osrednjih slovenskih organizacij ponovili že znano stališče, da mora vlada najprej izpolniti določene pogoje in s tem koroškim Slovincem povrniti zaupanje, ki so ga zgubili zaradi dosedanjega nerazumevanja oz. restriktivnega reševanja (glej zakon o narodnih skupinah) odprtih vprašanj slovenske manjšine. Šele tedaj, če bi spet mogli verovati v resnično pripravljenost vlade, da ta vprašanja reši skupaj in sporazumno z manjšino (na zadnjem dunajskem sestanku je bilo med drugim govora o vprašanih otroškega varstva, dvojezične trg. akademije, enakopravnostnega upoštevanja koroških Slovencev v avstrijskem radiu in televiziji ter o subvencioniranju kulturnih dejavnosti manjšine), bi bili organizaciji pripravljene razmisliti tudi o vstopu v sosvete.

Namesto pologa sedaj taksa?

Od ukinitve pologa, ki so ga morali plačevati jugoslovanski državljani pri potovanju čez mejo, so minili komaj trije meseci, pa je v Jugoslaviji že v teku razprava o novih ukrepih, ki bi podobno kot svoječasní polog neprijetno zadeli Jugoslovane. Gre menda za uvedbo posebne takse na potovanja v tujino, znašala naj bi 1000 dinarjev za vsako potovanje čez mejo, tako zbrani denar pa bi porabili kot enega dopolnilnih virov za pokrivanje negativnih tečajnih razlik.

Vesti o uvedbi takega ukrepa uradno še niso bile potrjene in tudi datum, kdaj naj bi ta ukrep začel veljati, menda še ni določen, vendar je za primer, da bi res prišlo do tega, že precej gotovo, da bi takso uvedli še pred začetkom turistične sezone.

V jugoslovanski javnosti se je okoli teh načrtov razumljivo razvila živahna diskusija in tudi tisk se je že precej razpisal. Pri tem so v ospredju pomisleki, zgrajeni pred-

vsem na slabih izkušnjah, ki so jih imeli z „neslavnim“ pologom: državi menda ni prinesel dosti koristi, državljanom pa je precej škodoval, saj je občutno omejeval njihovo ustavno zajamčeno pravico svobodnega gibanja. Tako so tudi glede morebitnega novega ukrepa večinoma skeptični; dvomijo, da bi uvedba takse prinesla državni blagajni res toliko koristi, kolikor bi na drugi strani povzročila škode ugledu Jugoslavije, ki spada med najbolj angažirane zastopnice politike odprtih meja.

O tem, kako v Jugoslaviji mislijo o uvedbi takega ukrepa, govori tudi komentar, ki ga je v ljubljanskem Delu objavil Ilija Popit pod zgovornim naslovom „Taksa za 90 let“: Če bi bil krog plačnikov takse enak tistemu v času pologa in bi na mesec računali le eno potovanje čez mejo, bi morali potovati dobrih 90 let, da bi s takso pokrili stroške, ki nastanejo v enem letu zaradi padanja dinarske vrednosti.

PREBERITE

na strani

- 2 O odmevih na občinske volitve
- 2 Mnogi si še vedno želijo „majhnega Hitlerja“
- 3 Predstavitev nove knjige Florjana Lipuša
- 4 Ocena „Tedna slovenskega filma“
- 5 Izkušnje z dvojezičnimi šolami v ZR Nemčiji
- 8 SAK visoko premagal Šentandraž

Ne damo se preštevati in ne smemo se sami odštevati

Od občinskih volitev je minilo že nekaj tednov, vendar se razprava o rezultatih, o uspehih enih in neuspehih drugih še nadaljuje. To je tudi prav. Volitev namreč ne moremo in ne smemo gledati kot nekaj enkratnega, na določen trenutek omejenega — volitve so nasprotno le ena izmed nešteti in najrazličnejših akcij, ki vse skupaj sestavljajo družbeno dogajanje. Zato je tudi povsem pravilno in razumljivo, da se s posameznimi pojavi tega širokega družbenega dogajanja podrobneje bavimo, jih analiziramo in si iz tega delamo nauke za bodočnost, da bo naš delež v tem dogajanju v prihodnje lahko še bolj uspešen.

Vsake volitve imajo svoje specifičnosti, tako tudi občinske volitve, pri katerih odločamo o možnostih sooblikovanja politike v ožjem, „domačem“ okviru. Ravno na tej ravni, kjer vsak vsakogar pozna, je odločanje volilcev toliko bolj odvisno od posameznih kandidatov in njihovega dela in šele v drugi vrsti od list ali strank ter njihovih programov. Volitve 17. marca so to potrdile: tisti, ki so nastopili s stvarnimi argumenti in predvsem s solidnim delom, so vzbudili zaupanje in uspeli; zgolj puhle fraze pa očitno niso bile dovolj prepričljive.

Za nas imajo volitve brez dvoma tudi določen narodnopolitični pomen. Toda ne samo zgrešeno, temveč naravnost škodljivo bi bilo, če bi nas pri pogledih na volitve in zlasti pri ocenjevanju volilnih rezultatov vodili samo narodnostni vidiki. To bi namreč pomenilo uspeh naših narodnih nasprotnikov, ki bi nas ne nazadnje tudi potom volitev želeli stisniti v nacionalni geto, nas skriti na peščico „poklicnih Slovencev“, sicer pa izriniti iz vsega soodločanja v družbenem življenju.

Prav zaradi tega se je Zveza slovenskih organizacij v svojem volil-

nem proglasu nedvoumno izjavila proti trditvam, da samo Slovenec, izvoljen na slovenski listi, lahko zastopa slovenske interese. Poudarila je, da se mimo vseh škodljivih sektašenj in vrednotenj, kdo je menda boljši in kdo zato slabši Slovenec, zavzema za koristi celotne naše narodne skupnosti, za pravice vseh njenih pripadnikov, za enakopravnost našega človeka in njegovega jezika na vseh področjih javnega življenja in družbenega dogajanja.

V tem smislu je vodila ZSO tudi svoj „volilni boj“ in samo v tem smislu je Slovenski vestnik tolmачil njena stališča javnosti in volilcem. Pa so bili nekateri kljub temu „razočarani“ nad pisanjem našega lista in se je drugim volilna propaganda (ki je Slovenski vestnik v resnici nikdar ni delal!) zdela „zelo smešna“. Ali tako odkrivanje vzrokov in krivcev za volilni neuspeh le ni preveč poenostavljeno? Ali takšno ocenjevanje politične linije le ni preveč „na liniji“ prav tistega etiketiranja Slovencev, s katerim smo si koroški Slovenci že v zgodovini napravili nepopravljivo škodo in ki nam tudi danes niti jutri

ne bo prineslo nobene koristi? Če se bomo že sami odštevati samo zaradi tega, ker imamo svetovno-nazorsko pač različne poglede, potem namreč ni več daleč dan, ko za odštevanje nič več ne bo ostalo in bodo naši narodni nasprotniki res lahko potegnili zaključno črto pod našo zgodovino.

Toda v resnici ni vzrokov za takšen pesimizem, če bomo ostali na stvarnih tleh, če se ne bomo zgubljali v nevarni evforiji zaradi volilnega uspeha, niti zgubljali razsodnosti zaradi volilnega neuspeha. Kajti potem ne bo težko najti pravo smer in pravo vsebino za delo v bodoče, pri čemer se strinjamo z mladima avtorjema volilne ocene (ki pa sta lahko brez skrbi zaradi žaganja veje, na kateri sedimo) ter skupaj z njima pozivamo vse naše občinske mandatarje, „naj z intenzivnim delom v naslednjih šestih letih pokažejo, da jim najšil volilci niso zaman izkazali zaupanja“. To seveda velja tako za tiste, ki so bili izvoljeni na samostojnih listah, kakor tudi in morda še posebno za one, ki so prišli v občinske odbore preko strankarskih list.

Ene in druge bomo ocenjevali po njihovih delih in ne po etiketah, ki so si jih obesili oz. so jim bile nalepljene. Vrednotenje in razlikovanje zgolj po takšnih kriterijih se nam zdi namreč prav tako škodljivo, kakor morejo biti samo v škodo našim skupnim prizadevanjem tudi razni poskusi, da bi drug drugega „očrnili“ z neutemeljenimi očitki ali podtalnimi obrekovanji. Pri tem ne mislimo le nestvarne kritike na račun ZSO in njenega glasila, češ, da sta napram socializmu vse preveč prizanesljiva in nikdar ne napadata njihove protimanjšinske politike; mislimo prav tako tudi početje tistih „kulturnikov“, ki hodijo po vaseh in rotijo ljudi, naj vendar ne dajejo svojih otrok v Mladinski dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu, ki je po izjavah dvomljivih „misionarjev“ menda leglo brezbožnosti, pregrešnosti in komunizma.

Mislimo in smo prepričani, da je naše ljudstvo zrelo dovolj in bo takim in podobnim farizejem dalo zasluženi odgovor. To svojo zrelost pa dokazujejo ljudje tudi pri posameznih volitvah, kjer z glasovnico demonstrirajo svoje soodločanje tako v družbeno-političnem kot tudi v narodnopolitičnem pogledu.

Strokovni sejem „Prosti čas“ že desetič na celovškem sejmišču

S postopnim skrajševanjem delovnega časa in obenem s podaljševanjem dopusta ima danes delovni človek na razpolago že dosti več prostega časa, ki ga je seveda treba tudi smotrno izkoristiti. Namenu, da bi ljudem prikazali razne možnosti in oblike takega koriščenja prostega časa, služijo med drugim tudi razne strokovne sejemске prireditve. V Ljubljani je to strokovna razstava „Človek in prosti čas“, ki jo prirejajo v okviru vsakoletnega mednarodnega sejma Alpe-Adria. V Celovcu pa imamo že tradicionalni strokovni sejem „Prosti čas“, ki ima svoje važno mesto med raznimi sejemskimi prireditvami na celovškem sejmišču.

Letošnji jubilejni 10. sejem „Prosti čas“ bo trajal od četrta 18. do nedelje 21. aprila in je pričakovati, da bo ponovno potrdil kontinuiteto svojega nenehnega razvoja; glede števila sodelujočih podjetij je to menda že zagotovljeno, kajti letos bo udeleženih že 400 razstavjalcev. Prireditelji pa upravičeno pričakujejo tudi ustrezen obisk, saj so pripravili res pester in zanimiv spored najrazličnejših prireditev, razstav in drugih privlačnosti. Krog bo segal od predvajanj padalcev in kolesarskih akrobatov preko frizerskih spretnosti in plesnih tekmovalj do modelarstva in športa; zastopana bo prav tako folklor kot dejavnost mladinskih organizacij, katerim se bodo pridružila še tekmovalja cvetličarskih vajencev in govorniški nastopi Lige za Združene narode itd.

Torej spored, ki bo lahko nagovoril vse starostne skupine in različne socialne sloje obiskovalcev, katerim bo nudil bogat izbor ponudb in pobud, kako je možno preživljati prosti čas čim bolj koristno, smotrno in prijetno. S tem pa izpolnjuje strokovni sejem „Prosti čas“ brez dvoma važno nalogo tako v kulturnem in športnem kot tudi v gospodarskem in družbenem pogledu.

„Skupno ali ločeno?“ Nova publikacija o manjšinskem šolstvu na Koroškem

CEDRI (Evropski komite za zaščito beguncev in tujih delavcev) je izdal poročilo o položaju slovenske manjšine na Koroškem s posebnim ozirom na razvoj in sedanjo eskalacijo šolskega vprašanja.

Jesen lanskega leta se je za nekaj dni mudila na Koroškem mednarodna komisija opazovalcev, ki jo je iniciiral CEDRI v Baslu (Švica). Udeleženci iz Francije, Švice, Zvezne republike Nemčije in Finske (pravniki, pedagogi, jezikoslovci, zgodovinarji, umetniki, politiki) so se na štiridnevni ekskurziji po dvojezični Koroški posvetili vsem mogočim vidikom dvojezičnega pouka, začenši pri konkretnem izvajanju le-tega pa vse tja do analize političnih procesov, ki so jih sprožili nemškonalnacionalni napadi na dvojezično šolo.

Poročilo te komisije je CEDRI zdaj založil in izdal v obliki posebne publikacije. Knjiga je posebej tako teoriji kot tudi praksi dvojezičnega pouka. Izhaja iz zgodovinskih osnov dvojezične šole na Koroškem, analizira manjšinsko-šolsko politiko koroških strank v povezavi s političnim razvojem Koroške od leta 1945 dalje, bavi se s socialnimi vidiki narodnega vprašanja na Koroškem ter z izvorom nemškega nacionalizma in njegovim učinkovanjem. Avtorji povzemajo svoje vtise in zaključke v naslednjih ugotovitvah:

■ Trenutno obstoječa šolska ureditev na južnem Koroškem nemško govorečih otrok prav gotovo ne diskriminira. Taka trditev naj bi zameglila dejanske politične interese tistih, ki jo postavljajo.

■ Šolski referendum heimatdienta pomeni zlorabljanje demokratičnega načela.



■ Vsak korak v smer nacionalne segregacije — apartheida ne bi ogrožal le slovenske narodne skupnosti na Koroškem; v primeru, da bi postal zgled podobnemu ravnanju proti manjšinam in tujim delavcem v drugih državah, bi vsak tak korak postal izzivjanje demokracije v Evropi.

Knjiga, ki zaključuje z dokumentacijo reakcij koroških medijev na obisk komisije, na preprost in lahko razumljiv način posreduje informacijo o narodnopolitičnem položaju na Koroškem. Kot taka je vsekakor zelo pripravno sredstvo za informiranje zlasti takih ljudi, ki se s to problematiko še niso podrobneje bavili.

CEDRI GEMEINSAM ODER GETRENNT? Die Situation der slowenischen Minderheit in Kärnten am Beispiel der Schulfraage. 98 strani. Basel, marec 1985. Cena 50 šillingov.

Mnogi si še vedno želijo „majhnega Hitlerja“

Svojo napoved, da bo koroška SPÖ zaostрила narodnostno politiko, ker pri zadnjih volitvah ni bila nagrajena za svojo dosedanje „neutrlnost“ v manjšinskem vprašanju, je deželni glavar Wagner ponovil tudi v radiu. Posebej glede dvojezičnega šolstva je bilo njegovo stališče precej nedoločeno: „Lahko bi se kaj spremenilo, ni pa nujno, da se mora kaj spremeniti.“ Manjšinsko vprašanje so po njegovi izjavi le druge stranke postavljale v ospredje, sedaj bo pa SPÖ pokazala, da prav nič ne zaostaja, kar zadeva domovinsko zvestobo — da je celo pravo torišče domovinske ljubezni.

V sklopu domovinske ljubezni, o kateri je govoril Wagner, pa je očitno težko najti pravo mesto tudi za

tako imenovano „afero Reder“ in vse tisto, kar je povezano z njo. Wagner o tem noče več govoriti, ker je „ta plošča že obrabljena“. Sploh je pokazal občutljivost za očitke, da Koroška prednjači pred drugimi avstrijskimi deželami, kar zadeva nacionalistično in nacistično miselnost. To so le pred-sodki, ki pa niso utemeljeni, je menil Wagner, kajti „mi nismo fašistična dežela, pri nas je več svobode kot drugod...“

Tozadevne raziskave so seveda prišle do drugačnih zaključkov. Tako je na primer na vprašanja, ki so temeljila na mnenju, da bi bil včasih spet potreben „majhen Hitler“, v vseavstrijskem poprečju pritrilno odgovorilo 18% vprašanih, medtem ko je na Koroškem dosegel ta delež 24% (največ po posameznih deželah!), med pristaši svobodnjaške stranke pa celo 50%. Podobno je glede mnenja, da se stvari, ki jih je zagrešil nacizem, prikazujejo pretirano ali sploh napačno: v avstrijskem poprečju je takešnega mnenja 38% vprašanih, na Koroškem vendar 44% (vodilno mesto zavzemata Tirolska in Predarlška s 45 odstotki); razdeljeno po strankarski pripadnosti pa sega ta odstotek od 33% pri zelenih preko 37% pri ÖVP in 42% pri SPÖ do 59% pri FPÖ.

V luči takih ugotovitev je pač težko govoriti o premagani nacistični preteklosti. Ta preteklost je nasprotno še povsod zelo živa ter marsikdaj izbruhne na dan z intenzivnostjo, kot smo to doživeli okoli vprašanja Rederja. Pa vzroke gotovo ni iskati samo pri starih nacistih — krivda je tudi in predvsem pri tistih političnih dejavnikih, ki so vsa desetletja po vojni z gojenjem legende o „prvi žrtvi“ zavestno prikrivali resnico o vlogi in deležu velikega dela Avstrijcev pri uresničevanju zločinske politike nacizma.

Ali bo ob 40-letnici zmage nad fašizmom končno le prišlo do spremembe? Vsaj na Koroškem je to malo verjetno, kajti tukaj ne bomo praznovali poraza nacizma, temveč kontinuiteto oblasti, ki so jo novi oblastniki prevzeli neposredno od nacistov — z njihovo oporoko vred.

Visoko odlikovanje Simonu Wiesenthalu lovcu na nacistične zločince

Zvezna republika Nemčija je odlikovala Simona Wiesenthala, znane „lovca na nacistične vojne zločince“, s križem za zasluge, enim najvišjih odlikovanj, ki jih podeljujejo za izjemne zasluge za narod.

Odlikovanje so Wiesenthalu izročili na Dunaju, kjer je tudi znani židovski dokumentacijski center, ki ga je ustanovil Wiesenthal in kjer imajo zbrano najbolj obsežno dokumentacijo o zločinah, ki so jih zagrešili nacisti. Tudi Wiesenthalu so nacisti med drugo svetovno vojno pobili vse sorodnike.

Ob podelitvi odlikovanja je Wiesenthalu brzojavno čestital tudi zahodnonemški kancler Kohl, ki je poudaril, da je Wiesenthal vse svoje življenje posvetil odkrivanju vojnih zločincev.

Opomin ob dvajsetletnici prve žrtve avstrijskega neonacizma

Pred 20 leti je v svoji krvi obležal Ernst Kirchweger, prva žrtev avstrijskega neonacizma. Dunajski antifašistični komite je 28. marca organiziral spominsko manifestacijo.

Pred dvajsetimi leti, 31. marca 1965, sta se pred dunajskim hotelom Sacher srečala dva demonstracijska sprevoda: 5.000 antifašistov in okoli 1.000 protidemonstrantov — večinoma desničarskih študentov svobodnjaške študentske zveze. Antifašisti so demonstrirali za odstavitev nacističnega profesorja zgodovine Borodajkewycza; protidemonstranti so izzvali provokacijo ter obmetavali antifašiste z gnilimi jajci, barvnimi vrečami in drugimi predmeti. Sredi ceste je 20-letni funkcionar FP-jevske mladine Günther Kümel podrl na tla 67-letnega upokojenca in komuni-

sta Ernsta Kirchwegerja. Starec je obležal v svoji krvi in tri dni nato je bil mrtev.

Avstrijska sindikalna zveza je dala takrat za pet minut ustaviti vse stroje širom Avstrije in pogreb prve žrtve avstrijskega neonacizma je bil mogočna protifašistična manifestacija z več kot 25.000 udeleženci. Borodajkewycza so kmalu nato sicer res odstavili, toda povsem na tihem, ne da bi ga kdorkoli obtožil in obsodil zaradi protustavnega oživljanja nacistične miselnosti. Morilec Kümel pa je dobil le 10 mesecev zapora — kajti sodišče je radevolje verjelo v boksul izvežbanemu neonacistu, ki se je branil s trditvijo, da je starca ubil v samoobrambi(!).

To se je zgodilo 20 let po koncu nacističnega 3. rajha. Avstrijski načini ukrepanja proti novim pojavom fašizma pa je do danes ostal isti. Dvajset let po tem dogodku je neonacistom dovoljeno nastopati pri volitvah. Vlada se do sedaj še ni odločila za ostrejšo ravnanje proti njim, kaj šele za prepoved njihovih organizacij. Geslo opominjevalne straže, ki so jo organizirali dunajski antifašisti ob dvajsetletnici Kirchwegerjeve smrti, se je zato glasilo: Prepoved neonacističnih kandidatur! Ta zahteva je aktualna ravno zdaj, ko se na avstrijskih univerzah spet pripravljajo na visokošolske volitve in ko s strani pristojnega ministrstva za znanost še vedno ni konkretnih navodil za prepoved kandidature neonacistov.

Pri spominski manifestaciji — opominjevalni straži so poleg antifašističnega komiteja, sodelovale tudi razne mladinske in študentske organizacije, med njimi Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju.

Jalov pelin - nova knjiga Florjana Lipuša

Predstavitve nove knjige na Koroškem ni vsakdanja reč, čeprav — po zaslugi Založbe Drava — to ni kakor ni več redek pojav. Seveda smo tembolj veseli, če pri predsta-

izmed najboljših pisateljev slovenskega kulturnega prostora. Koroški Slovenci (ali vsaj del od njih) smo lahko ponosni, da je Florjan Lipuš naš rojak, ki s svojim literar-

dotovna poetičnost mnogoplastna metaforika, skratka, izrazito jezikovno mojstrstvo.

Toda kakšno metaforo nam je napisal zdaj? sem se spraševal. To opisovanje pogreba, podeželskih pogrebnih ritualov, prepleteno z nešteti zgodbami, denimo tisti o pogači ali o pajku ali o vrancu, ki ne pojde več čez klanec — kakšna podoba je to, koga, kaj je hotel Lipuš s tem poslikati? Pa tudi naslov — Jalov pelin. Pelin poznamo, grenka rastlina je, ki jo imamo za zdravilo. Toda kaj, če je pelin jalov? Ali ni več grenak, ali ni več zdravilen? Ali oboje? Ali nam avtor daje piti jalovega zdravila? Ali pa nemara hoče povedati, da nam drugi ponujajo zdravilo, ki je jalovo? Ali pa morda dolgo pogrebovanje v tej knjigi namiguje na stanje naše skupnosti? Odgovori na ta vprašanja, razvozlanje Lipuševih metafor naj bo prepuščeno vam, ki boste Jalov pelin prebirali. Tedaj si boste lahko tudi odgovorili na vprašanje, ali iz knjige dejansko veže zadah umirajočega ljudstva v vsej njegovi grozljivi poetičnosti in usodnosti — ali ne.

Florjan Lipuš je navzočim prebral tudi kratek odlomek iz svoje nove knjige in odgovorjal na vprašanja novinarjev. Pri tem je, kot po navadi, bil zelo redkobeseden. Povedal je, da je Jalov pelin nadaljevanje (če bralec to tako smatra) Odstranitve moje vasi. Lipuš v svoja besedila vgrajuje stare, domače besede in je tozadevno menil, da jih pač povezuje z določenim okoljem, kjer se zgodba dogaja, da pa je sicer primaren jezik, tista oblika, ki avtorja zanima, ki ga oblikuje tako dolgo, da ga dokončno zadovolji, ko se na zapisanem ne da nič več popraviti. Sicer pa je Lipuš še povedal, da se ljudje vedno manj zanimajo za branje umetniških tekstov, ki so seveda drugačni od časopisnih člankov, saj je prozo treba brati drugače, njen pomen in izpoved je treba iskati med vrsticami, posebnimi zgradbami besedila, s katerim avtor riše svoj svet.

Vodja Založbe Lojze Wieser je povedal, da je Lipuševa knjiga izšla v nakladi 3.000 izvodov, da znaša cena posameznega izvoda 98 šilingov, kar je z ozirom na opremo (Matjaž Vipotnik) — vezano v celo platno — izredno nizka in zato dostopna najširšemu krogu bralcev. Prepričani smo, da bodo slednji množično segli po njej.

Jugoslovanski pisatelji se pripravljajo na 9. kongres

V Novem Sadu bo od 13. do 20. aprila 9. kongres jugoslovanskih pisateljev — dogodek, ki mu časopisi v Jugoslaviji že nekaj časa posvečajo nenavadno veliko pozornost, napovedujoč mu izredno velik pomen. Kongresa se bodo udeležili seveda pisatelji iz vseh koncev Jugoslavije, se pravi delegacije vseh republiških in pokrajinskih pisateljskih društev, pri čemer so se v Zvezi pisateljev dogovorili, da bo sleherna delegacija, ne glede na število članov kakega republiškega ali pokrajinskega društva, štela po 15 članov. Sleherne republiško ali pokrajinsko društvo bo k delegaciji lahko povabilo še nekaj gostov — kajpak iz vrst svojega članstva. Prav tako so se dogovorili, da bodo na kongresu lahko razpravljali člani delegacij in gostje. Gostje bodo torej v Novem Sadu imeli takšne pravice kot člani delegacij — le da ne bodo mogli glasovati. Da bi društva po Jugoslaviji zares bila enakopravna, bodo njihove delegacije imele vsaka po en glas — sklepe bodo na kongresu sprejemali z večino glasov vseh delegacij.

Znano je, da so nekatera pisateljska društva v zadnjem času bila zelo aktivna in javno spregovorila o ne samo književniških rečeh v državi. Med najaktivnejša sodi Društvo slovenskih pisateljev (okoli 250 članov), ki je prav tako že oblikovalo svojo 15-člansko delegaci-

jo, trije izmed nje — predsednik društva Tone Partljič, Miloš Mikelc in Ciril Zlobec — pa bodo imeli v Novem Sadu pomembne referate: o položaju pisatelja v družbi, družbenoekonomskem statusu pisca in knjige, literaturi in jeziku v usmerjenem izobraževanju. Sicer pa predvidevajo, da bo tēm na kongresu več; v Beogradu se med drugim zavzemajo za to, da naj bi kongres zlasti afirmiral jugoslovanstvo in plediral za državno enotnost. V zvezi s pripravami na kongres je mogoče brati različna pričakovanja: od tega, da bo to naposled srečanje pisateljev nove generacije, do pesimističnih, po katerih naj bi v Novem Sadu bila poražena jugoslovanska pisateljska „levica“. Pričakovati je torej, da bo razprava zelo burna, vsekakor pa — glede na predlagane teme — tudi zanimiva. Slovenska delegacija bo na srečanju imela pomembno, a tudi težavno delo: med drugim bo posredovala misel o vlogi pisatelja v našem času in spregovorila o pomenu literature in jezika v šolstvu (pri malem narodu).

Predvidoma bo ob koncu kongresa za novega predsednika Zveze pisateljev Jugoslavije z enoletnim mandatom izvoljen slovenski pesnik, urednik Sodobnosti Ciril Zlobec. — Zadnji kongres jugoslovanskih pisateljev je bil pred 10 leti v Beogradu.

J. Horvat



vitvi nove knjige gre za delo pisatelja iz vrst naše narodne skupnosti, saj je to že poseben dogodek. Posebno nas veseli, da smo lahko prisostvovali predstavitvi nove knjige pisatelja Florjana Lipuša, ki je ge svojemu prozemu delu dal naslov Jalov pelin.

Vabilu Založbe Drava in Založništva tržaškega tiska, ki sta Lipuševa knjigo izdali v skupni založbi, se je odzvalo veliko število predstavnikov koroškega tiska in tiska iz matične Slovenije, prišli pa so tudi koroški pisatelji in pesniki, med gosti pa smo videli tudi predstavnico generalnega konzulata SFRJ v Celovcu konzuljo Marijo Škorjak. V imenu obeh založb je vsem izrekel dobrodošlico dr. Franci Zwitter. Veliko zanimanje za Lipušovo novo knjigo pa potrjuje, da je šlo za predstavitev dela enega

nim delom inovativno posega v sodobno slovensko literaturo tu in onstran meje, še več, njegova dela prevajajo tudi v druge evropske jezike; to pa je za pisatelja že lepo priznanje.

O novem Lipuševem delu je spregovoril urednik Založbe Drava Peter Wieser in dejal: „Slovenci še nismo imeli proze, ki bi bila tako dosledno proza besed, in te besede s svojimi zvočnimi in slikarskimi posebnostmi slikajo dogodke in položaje ter jih nizajo drug ob drugega ali pa prepletajo med sabo na najbolj čarobne in včasih turbno grozljive.“

Tako smo zapisali novi knjigi Florjana Lipuša na zavih. Mislim, da je to dobra označitev Lipuševga pisanja. Tudi Jalov pelin odlikuje vse značilnosti Lipuševga pisanja: jezikovna inovativnost, bese-

Hanzi Reichmann razstavlja v Tinjah

Hanzi Reichmann, ki je po poklicu televizijski tehnik, se je uveljavil tudi na področju umetniške fotografije. Predstavil se je na raznih razstavah doma in v tujini in kot tak prejel tudi več nagrad. Pretekli teden so v izobraževalnem domu „Sodalitas“ odprli njegovo samostojno razstavo, ki bo odprta do 26. aprila letos.

Reichmann v Tinjah razstavlja vrsto fotografij, ki jih je izdelal v zadnjem obdobju. Mladi fotograf se ne zadovoljuje le z umetniškim značajem svojih posnetkov, ampak le-tim v laboratoriju daje dokončno podobo. Pri tem se poslužuje tehnike dodajanja senc in večkratnega kopiranja raznih posnetkov in tako s svojimi fotografskimi izdelki dosega svojski umetniški izraz. Njegove pokrajine so povsem drugačne kot v resnici, v njih Reichmann gledalcu posreduje svet kakršnega vidi sam. In ta svet je čudovit, čeprav ga Reichmann prikazuje v črno-beli tehniki. V njem upodablja pokrajinske motive, blizu pa mu je tudi portret — človekov obraz v raznih razpoloženjskih situacijah.

Ljubiteljem umetniške fotografije priporočamo, da si Reichmannovo razstavo v Tinjah ogledajo.

RAZPIS GLASBENEGA TEKMOVANJA

„Rock na Loki 85“

Kot v letu 1984 se Glasbena zadruga iz Novega mesta, ki deluje pod okriljem OK ZSMS, tudi letos loteva prireditve različnih pop in rock glasbenih prireditev, povečini na vrtu goslišča na Loki ob Krki. Poleg rednih štirinajst-dnevnih nastopov znanih ansamblov pa se 14. in 15. junija obeta obsežnejša dvodnevna prireditev, namenjena predvsem manj afirmiranim skupinam in kantavtorjem, četudi v tem pogledu omejitve ne bo in že znani ansambli v nobenem primeru ne bodo zavrnjeni! Glasbena zadruga Novo mesto sprejema prijave do 30. aprila 1985, med prijavljenimi glasbeniki pa bo posebna komisija izbrala okrog 15 finalistov, ki bodo zatem razporejeni v enega izmed omenjenih terminov. Finalno prireditev ulegne Glasbena zadruga tudi posneti,

kajti obstaja zamisel o izdaji kompilacijske kasete s te prireditve. Vsi prijavitelci morajo do določenega roka poslati demo kaseto z vsaj 5 skladbami, najmanj 5 fotografij, podrobnejšo biografijo z imeni članov skupine ter naslov zastopnika, skupinam, ki že imajo za seboj izdane plošče, pa seveda demo kasete ni potrebno prilagati.

Naslov za prijave: Glasbena zadruga Novo mesto, OK ZSMS, Kettejev drevored 3, 68000 Novo mesto s pripisom „Za rock na Loki 85“. Naj za konec sporočimo le še, da si prireditelj želi predvsem napredne, kakovostne, izvirne glasbene zamisli, ki naj bi tudi po tekstovnih plateh odsevale aktualni utrip družbenih razmer doma in po svetu.

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Društveno delo je povsod, kjer je bilo živo, ohranjalo predvsem jezikovno zavest, narodna zavest in tudi politična je pri vsakomur, kdor se je vključeval v slovensko prosvetno društvo, prišla sama od sebe, tudi če kdaj ni bila čisto po volji temu ali drugemu voditelju kake organizacije ali narodne stranke. Tako se ustvarjajo pogoji za uspešno delo v šoli. Otroci, ki že od doma prinesejo nekaj znanja slovenščine, morejo s pomočjo prizadevnih učiteljev v šoli znanje lepo izgraditi, tako da v slovenščini pridejo do čednih učnih uspehov.

Šolski pouk nikakor ni izoliran od življenja okrog šole. Vsak prizadeven učitelj bo skušal poživiti svoje poučevanje s pomočjo, ki mu jo nudi domače slovensko prosvetno društvo, pa tudi podjetja, obrtniki, umetniki, ki delujejo in živijo v tistem kraju. Življenjska bližina ter naravnost pouka kot didaktični načeli veljata tudi za dvojezični in slovenski del pouka. Društva in prosvetne organizacije pa naj nudijo učiteljem kot pripomoček pri njihovem učnem in vzgojnem delu tudi izbor filmov, kaset, knjig, slik, ki morajo vsekakor imeti tako vsebino, da jih more učitelj brez pomislekov dati učencu v roke ali uporabiti v razredu. Aprobacija pripomočkov in učil, ki jih učitelj vključuje v pouk, po novem šolskem zakonu ni potrebna, pač pa učitelj sam odgovarja, da po vsebini in obliki ustrezajo učnim in vzgojnemu namenu avstrijske šole kakor tudi razvojni in starostni stopnji učencev. Zaradi strukture manjšinskega šolstva in izredno borne ponudbe so učitelji, ki poučujejo tudi v slovenskem

jeziku, prisiljeni, da sami izdelujejo delovne pripomočke. To ni povezano le z dodatnim delom, temveč tudi s tehničnimi težavami in gnotnimi izdatki. Kulturne in izobraževalne organizacije so dolžne, da tem poklicno angažiranim pedagoškim delavcem nudijo vsestransko potrebno in zaželeno pomoč.

KDO SMO IN KAJ SMO?

Slovenska prosvetna zveza je osrednja kulturna organizacija, ki ne izključuje nobene Slovenca zaradi njegovih nazorov ali načel. Dejstvo je, da se Slovenci na Koroškem vključujemo v razne strukture: ali v narod-

ni tudi v domačem društvu lahko več prispeva k obstoju in preživetju slovenskega jezika in narodove kulture, kakor tisti, ki se imajo zaradi svojega političnega in narodno-političnega angažmaja za boljše Slovence, za tako imenovano narodno smetano. Žal šteje in se vrednoti prepogosto le delo tistih, ki stojijo v luči javnosti, ali se na vse pretege skušajo tja postaviti.

Slovenska prosvetna zveza pa se mora vedno znova boriti proti krivičnemu glasu, češ da je povsem levičarska ali celo komunistična, kar je v okoliščinah, v katerih živimo, že skoraj psovka. Do tega je prišlo zato, ker

Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

na volilna združenja, drugi v avstrijske politične stranke, verni ljudje se močno angažirajo v cerkvenem življenju, nekateri pa spet v alternativnih gibanjih. Pa tudi z drugimi skupnostmi iščemo stik in povezavo. Tako naj tudi ostane, kajti koroški Slovenci smo integralen del družbenega življenja na Koroškem in v Avstriji. Strankarske politike v naši zvezi ni. Nič tudi nima pravice, da bi ocenjeval narodno zavednost našega človeka po njegovi politični ali svetovnonazorski pripadnosti. Marsikdo namreč s svojim vestnim in mirnim delom v službi, sosesčini

se je vseskozi priznavala k najtežjemu obdobju zgodovine slovenskega naroda, k narodnoosvobodilnemu boju in kulturi, ki je rasla iz njega, pa tudi zato, ker iz svojih struktur tudi komunistov ne izključuje. Diskriminacija, ki jo zaradi tega doživlja posamezni člani, nekatera včlanjena društva in tudi zveza, je še vedno očitna. Zaradi „enotnosti“, ki jo naj navzven izkazujemo, pa naj o tem ne govorimo.

Ker je Slovenska prosvetna zveza zbirna organizacija ljudi različnih svetovnonazorskih gledanj, prihaja včasih znotraj nje do ži-

vahnih razprav. Za vsakogar, ki ni preveč zaverovan vase, so take razprave zanimiva spodbuda k razmišljanju in novemu ustvarjanju. Kultura je poleg umetniške ustvarjalnosti tudi mnogoliki izražanje človekovega stremeljenja in hotenja. Slovensko prosvetno zvezo pravila zadolžujejo, da podpira kulturne težnje koroških Slovencev povsod tam, kjer je to zaželeno, in to ob spoštovanju svetovnonazorskega, političnega in verskega prepričanja naših narodno zavednih ljudi, ne da bi jih kdo skušal preusmerjati ali celo manipulirati. Stvarno soočanje z idejami in tokovi pa je izredno visoko kulturno dejanje.

Poenotenje slovenske kulturne ponudbe na Koroškem bi bilo žalostno obubožanje naše kulture sploh. Tudi Slovenci nismo monolitni blok, tako da take težnje nimajo dosti izgledov za uspeh, četudi ponekod obstajajo. Obstoj dveh kulturnih administracij na Koroškem, Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze, ki upravljata eno in isto kulturo, pa je vendarle vprašljivo stanje. Dogodki, ki so privedli do politične in kulturne ločitve koroških Slovencev, gotovo sodijo med najbolj žalostne nečastne v zgodovini našega naroda. Tudi ugotovitev, da zanje niso odgovorni koroški Slovenci sami, je bolj revno opravičilo. Po desetletjih pa vendarle moremo reči, da so sicer zapustili rane in brazgotine, pa so vendarle preživeli, so zgodovina. Osebe, ki so jih ti dogodki neposredno prizadeli ali so bile pri njih dejansko udeležene, danes niso več med živimi ali pišejo spomine ali pa čakajo, da vse to prerese še nekaj trave.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Slab obisk slovenskih filmov

Tretjič zaporedoma so bili letos „Dnevi slovenskega filma“ na Koroškem. V štirih kinodvoranah — na Čajni, v Šentjakobu v Rožu, v Borovljah in v Velikovcu — je prišlo do predstav slovenskih filmov. Poleg tega letos prvič tudi v Alternativnem kinu v Celovcu. Zanimanje je sprva — leta 1983 — bilo veliko, lani je že pojemalo. Letos interes ni bil zadovoljiv, če izvzamemo Šentjakob v Rožu.

Res da so film že zdavnaj izpodrinile televizija in sodobne vizuelne naprave (video idr.), toda kljub temu so kinofili doslej konkurenci bolj ali manj uspešno upirali. Pri Slovincih pa pride še to, da njihova tržna produkcija ne more ponuditi toliko kakovostnega filmskega gradiva kot je to npr. mogoče v nemškogovorečem prostoru. In še dodatno breme pri koroških Slovincih: želimo zamašiti prav to vrzel, da bi vsaj enkrat, dvakrat letno videli slovenske filme.

Toda očitno tudi za to zmanjkuje motivacije. Obisk letošnjih filmskih predstav je bil nezadovoljiv. Morda tu in tam propaganda ni bila primerna in zadostna. Na izbiri ponudbe ne bo ležalo, saj je večina naših ljudi celo želela npr. starejši slovenski film Vesna. Morda tudi čas ni bil ravno primeren za predvajanje filmov.

Na vsak način pa bo veljalo, da je ponudba na področju kulturnih dejavnosti zelo številna — eni in isti ljudje težko „konzumirajo“ vse kar

nudijo terminski koledarji in nedogovorjeni sestanki koroških Slovincov. Številnost prireditelj brez kakovostnega napredka pa nič ne bo prinesla, ne bo stimulirala, ampak bo le dokazovala, da smo v stiski, da z vsakdanjimi kulturnimi prireditvami hočemo krčevito reševati našo narodnost.

Potrebno bo premisliti, kje so prvotne in glavne naloge kulturnega dela. Vsekakor naj bi imel slovenski film svoje mesto v naši kulturni dejavnosti. Predvsem se bomo morali bolj posluževati sodobnih tehničnih naprav, npr. dela z videokamero in snemanja slovenskih filmov na videoaparate. Verjetno bi predvajanje slovenskega filma prek videoekrana v posameznih društvih pritegnilo več interesentov kot predstava slovenskega filma v kinodvorani v Velikovcu, kamor mora od blizu in daleč vsa

podjunska okolica, če želi videti slovenski film.

Toda bistvo problema slej ko prej še ostaja to, da bo moralo postati naše delovanje nekoliko bolj pregledno in načrtovano, da bo več koordinacije in dogovarjanja. Človek pač dobivaš vtis, da so termini kulturnih prireditelj hkrati termini, ki posameznega člana narodne skupnosti spravljajo v dilemo, za kaj naj bi se odločil. Konec koncev je pa le tako, da so navadno tisti, ki hodijo na kulturne prireditve tudi aktivni na narodnopolitični, gospodarski in v drugih panogah družbenega življenja koroških Slovincov.

Za vse pa vsekakor izmed nas vedno ni mogoče in bo vedno manj možno nagovoriti. Najbrž je s predstavami slovenskih filmov prav tako, še posebej, če so v času raznovrstnih drugih aktivnosti.

jmle

Kotmara vas

V četrtek 14. marca smo pospremili k zadnjemu počitku na kotmirsko pokopališče Uršulo Kulnik pd. Kulnico z Novega sela. Kljub trdemu delu in včasih tudi pomanjkanju je dosegla kar lepo starost 80 let. Rodila se je pri Vrenu na Reki pri Kotmari vasi.

Uršula Kulnik je bila narodno za-

vedna žena in kot taka tudi aktivna prosvetna delavka predvsem na odrskem področju v domačem SPD „Gorjanci“. Bila pa je tudi srčna žena, ki se je upala tvegati stvari, ki bi jo lahko stale glavo. To je bilo v zadnji vojni, ko je podpirala partizane v boju za osvoboditev izpod nacističnega jarma. Bila je srčno dobra žena, plemenitega značaja in vedno pripravljena pomagati, kjer je bilo to potrebno. Zato je bila zelo priljubljena in spoštovana. Od nje se je poslovalo mnogo pogrebcev, kar je lep dokaz njene priljubljenosti. Pogrebni obred je opravil domači župnik Maks Michor.

Kulnikovo mammo bomo ohranili v nepozabnem spominu, otrokom z družinami ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Štefan Cigoj - 50-letnik

V nedeljo je predsednik Komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri ZSDL Slovenije, Štefan Cigoj obhajal svoj 50. življenjski jubilej. Za to priložnost mu je Zveza slovenskih organizacij poslala brzojavko, v kateri mu iskreno čestita z najboljšimi željami. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo.

Turizmu velik pomen

Koroška in Furlanija-Juljska krajina nameravata na področju Mokrinskega smučarskega središča v Karnijskih Alpah, na meji med Avstrijo in Italijo urediti brezcarinsko smučarsko cono. O tem in še drugih skupnih načrtih so se predstavniki obeh dežel pogovarjali pred nedavnim na Mokrinah.

Obe strani sta zainteresirani dati turizmu na tem območju čim več poudarka. Tako bodo tudi Italijani zboljšali cesto na Mokrine in gradili žičnice. Mejo bodo „prestavili“ s sedla Mokrine v dolino, tako da bo hribovski del tega območja brezcarinsko območje. S tem ukrepom bodo Mokrine še bolj obiskane in koristno služile obema regijama.

Dobrososedske odnose krepi tudi dejstvo, da se bosta v kratkem pri Trbižu spojili avtocesti, ki sta v gradnji na obeh straneh državne meje. Na območju meje naj bi se ta avtocesta imenovala „Alpe-Jadran-avtocesta“.

Obe strani avstrijska kot italijanska se prizadevata za izgradnjo cestnega predora pod sedlom Ploče/Plöckenpaß. Financie za gradnjo tega predora niso problematične, tako da

bo Avstrija v kratkem imela opraviti z gradnjo kar dveh cestnih predorov — pod Karavankami in Karnijskimi Alpami.

Na področju Alpe-Jadran je torej mnogo projektov, ki jih bo treba uresničiti. Naj v zvezi s tem omenimo tudi prizadevanje vseh treh dežel — Avstrije, Italije in Jugoslavije, da bi na območju Beljaka, Jesenic in Trbiža v letu 1992 izpeljali zimsko olimpiado. Čeprav ni preveč izgledov, da bi se dalo to uresničiti — kandidatov je še celo vrsto, je pač le potrebno, da se to namero publicira in s tem široko javnost zainteresira za ta projekt. Tudi med Italijo in Jugoslavijo obstajajo načrti za zboljšanje smučarskih možnosti in sicer na območju Kanina, kjer sta na obeh straneh državne meje dva dobro razvita smučarska centra — bovški in nevejski, ki bi, če bi se ju povežalo, predstavljala izredno privlačno smučarski center. Oba omenjena centra bi se dala povezati preko 2076 m visokega sedla Preval-a ali pa, kar je še višje zastavljen načrt, skozi Prestrelnikovo okno. Z realizacijo tega projekta, bi oba smučarska centra kot celota dobila šele pravo veljavo oziroma turistični pomen.

PRIREDITVE

DRUŠTVO GLASBENA ŠOLA sporoča, da bo pisarna v Mikschallee 4 v Celovcu odprta ob ponedeljkih, sredah in četrtek od 8. do 12. in od 12.30 do 16.30 ure.

Galerija Tinje

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ
Hanzija Reichmanna
je odprta še do 26. aprila 1985.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

II. ŠAHOVSKI TURNIR

na velikonočni ponedeljek 8. 4. 1985 ob 10.30 uri v gostilni Seher v Veljnji vasi.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 4. aprila 1985

Za 100 dinarjev dobite	8.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.07 šil.
Za 100 lir plačate	1.15 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.

CELOVEC

Razstava
JUGOSLAVA VLAHOVIČA
grafika in karikaturlista
odprta do 8. aprila 1985 v poslovnem času Mohorjeve knjigarne.
Prost vstop.

RAZSTAVA ROČNIH DEL,

ki so jih naredile žene iz Smihela, so razstavljene v izložbenem oknu Posojilnice v Smihelu do 12. aprila 1985.

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

VELIKONOČNO BAKLADO

Zbrali se bomo v soboto 6. 4. 1985 (na krstnico) ob 21. uri pri Znidarju (Lampichlerju) na Radišah. Prosimo, da po možnosti že sami prej pripravite ali priskrbite baklo. Velikonočni kres je pripravljen v Zgornjih Rutah. Vesele velikonočne praznike želi SPD „Radiše“!

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

STROKOVNO PREDAVANJE

O SADJARSTVU
ki bo 8. 4. 1985 (velikonočni ponedeljek) ob 14.30 uri pri Metavarju v Spodnjih Rutah.
Predava: dipl. inž. Tine Benedičič.

BRNCA

Komedija Carla Goldonija
LAŽNIVEC

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 19.30 uri v Kulturnem domu na Brnci. Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“.
Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci.

Prireditelj v velikonočnem tednu v okviru akcije AFS (Austauschprogramme für soziales und interkulturelles Lernen)

v nedeljo 7. 4. 1985 ob 15. uri rolkanje pred farno dvorano v Smihelu. Prinesite jajca s seboj!

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu in Slovenska prosvetna zveza vabita na ogled lutkovne predstave za odrasle

MARTIN KRPAN
v petek 19. 4. 1985

v Ljubljanskem
lutkovnem gledališču.

Prijave sprejema Posojilnica Šentjakob in Slovenska prosvetna zveza. Odhod avtobusa ob 17. uri iz Celovca oz. Šentjakoba v Rožu.

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu in Slovensko plansko društvo Celovec vabita na skioptično predavanje

„Po pešpoti E 6 YU - od Drave do Jadrana“

v petek 12. 4. 1985 ob 20. uri v društveni sobi nad šentjakobsko Posojilnico. Predavatelj: Zoran Naprudnik, ki je že prehodil vso evropsko pot E 6 od Jadrana do Baltika.

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na

SLAVNOSTNO PRIREDITEV OB 80-LETNICI DRUŠTVA
(115-letnica slovenskega katoliško konstitucionalnega društva v Borovljah)

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 14. uri v občinski hiši v Borovljah.

Častni gost: Zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschräger.

Sodelujejo: Moški zbor SPD „Borovlje“, mladinski zbor iz Borovljah, zbor slovenske gimnazije, Stadtchor Ferlach, Doppelquintett „Singerberg“, ansambel „Drava“ in „Trio Oraze“.

Srečanje s Slovenskim klubom v Kanalski dolini

Pretekli teden je Slovenski klub v Kanalski dolini vabil na informativni razgovor, katerega so se udeležili predstavniki RK SZDL iz Ljubljane in občinske zveze z Jesenic, SKGZ in ZSKD iz Trsta, ZSO iz Celovca in SPD „Zila“ iz Ziljske Bistrice.

Predsednik Slovenskega kluba Niko Erlich in tajnik Rudi Bartalot sta goste seznanila z razvojem in nastankom SK v Kanalski dolini, ki so ga osnovali v teku zadnjih dveh let. Povedala sta, da je namen SK zbirati v svoj krog tudi take ljudi, ki še znajo slovensko in jih vključevati v svoje kulturno delo. Ena izmed nalog Slovenskega kluba je tudi, da se povezuje s slovenskimi organizacijami in društvi v Italiji, v matični Sloveniji in na Koroškem, zlasti v Ziljski dolini. Slovenski klub torej želi biti odprt na vse strani, sodeloval bo tudi z italijanskimi društvi in Furlani.

Povod srečanja je bila razstava Zgodovina kmečke arhitekture v Kanalski dolini v Trbižu, za katero je pokroviteljstvo prevzel tamošnji župan. Otvoritve se je udeležilo mnogo ljudi, med njimi tudi številni rojaki iz Ziljske doline, ki jih je za ogled razstave pridobil predsednik dr. Ludvig Druml.

Srečanja v Trbižu se je udeležil tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle, ki je ob tej priložnosti pokazal pripravljenost, da naša kulturna, kakor politična organizacija s Slovenskim klubom želi sodelovati. Tako se bodo kmalu spet srečali s predstavniki SK in pregledali konkretne možnosti za obojestransko kulturno sodelovanje.

GLOBASNICA

MOLITEV PRED KRIŽEM

na veliki petek 5. 4. 1985 ob 21. uri.
Prireditelj: Kat. mladina Podjune.

Unbehagen, Streß, Einschlafstörungen
Klosterfrau
Meliffengeißt
das Hausmittel aus der Natur

Fragen Sie Ihren Apotheker oder Drogisten, er wird Ihnen seine Erfahrung gerne weitergeben!



Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Škocijan vabi na

4. tradicionalni velikonočni NAMIZNOTENIŠKI TURNIR

na velikonočni ponedeljek 8. 4. 1985 ob 13. uri v Kulturnem domu v Sentprimozu. Prijave na licu mesta. Nato vabijo ORF - slovenski oddelek, KZ ZSM Škocijan in SPD „Danica“ na

ples in izbor popevk

za mesečno hit parado slovenskih popevk. Izžrebali bomo tudi nekaj nagrad.

SMARJETA

Uprizoritev komedije C. Goldonija
„LAŽNIVEC“

na velikonočni ponedeljek 8. 4. 1985 ob 19.30 uri v farni dvorani v Smarjeti. Gostuje igralska skupina SPD „Radiše“. Režija: Nužej Wieser.

Glede obiskov zasebne umetniške galerije v Svečah v Rožu izjavljam podpisani kipar France Gorše, da naj se v bodoče sporazumevajo z t. č. dejavniki (mojimi dediči) Slovensko prosvetno društvo Kočna - Sveče 144, tel.: 0 42 28 - 23 73.

France Gorše, kipar, l. r.

Tone Umek umrl

Včeraj smo spremili k zadnjemu počitku na škofiško pokopališče velikega rodoljuba Toneta Umeka iz Škofič. Z njim smo zgubili moža, ki je vse svoje življenje živel in trpel za svoj ljubljani narod. Bil je navdušen prosvetaš in dolga leta član upravnega in tudi nadzornega odbora Slovenske prosvetne zveze.

Pogreb pokojnega Toneta Umeka je bil včeraj ob veliki udeležbi pogrebcev. Ženi in svojem ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje. Več bomo poročali prihodnjic.

Slovenska kmečka zveza vabi na

STROKOVNO PREDAVANJE

v torek 16. 4. 1985 ob 19. uri pri Kovaču na Obirskem.
Tema: Pogozdovanje in oskrbovanje gozdov, Gozdarska študijska potovanja po Švedski in Finski
Predavatelj: Schmiedler (Kmetijska zbornica)

Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza in Slovenska študijska knjižnica v Celovcu vabijo na

KNJIZNIČARSKI SEMINAR

v petek 12. 4. 1985 ob 19. uri v Študijski knjižnici v Celovcu, Mikschallee 4. Tema: Tehnično-upravno znanje, ki je potrebno za ureditev in vodenje društvene knjižnice. Oprema prostorov, dostopnost knjig, prava knjig za izposojanje, ureditev katalogov, evidentiranje izposodb itd. Referentka: mag. Marija Malle.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta

PAR ZA KOROŠKO OHCET

ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni Slovenske prosvetne zveze.

Komunistična partija Avstrije vabi na proslavo za

40. OBLETNICO OSVOBODITVE AVSTRIJE

v nedeljo 14. 4. 1985 ob 15. uri v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu. Spored: 40 let zgodovine v slikah (multimedialna uprizoritev) — Plesni in pevski ansambel sovjetske armade — Koroški partizanski pevski zbor.
Govorila bosta Hans Kalt in Mirko Messner

Izkušnje s skupno dvojezično šolo v Nemčiji

Narodnostno ločevanje oz. integracija povezana z germanizacijo, to sta bila v Nemčiji do pred kratkim najbolj poznana načina šolske politike za otroke tujih delavcev. Toda poleg teh dveh neuporabnih vzgojnih načinov se v Zvezi republik Nemčiji uveljavlja nov tip vzgoje, ki je bolj življenjski: interkulturalne šole, mi bi rekli skupne dvo- ali večjezične šole, ki so obogatitev tako za nemške otroke kot tudi za otroke priseljenskih turških, jugoslovanskih, španskih in drugih delavcev.

Dr. Jürgen Zimmer, vodja Inštituta za medkulturno vzgojo in izobrazbo (Freie Universität Berlin), je pred kratkim predstavil to novo pot na celovški univerzi; marsikatera izkušnja in misel je tudi koristna v trenutni koroški šolski razpravi, čeprav se razmere v marsičem razlikujejo.

SV: Povejte nam nekaj o vašem inštitutu in o njegovem položaju v Zvezi republik Nemčiji (ZRN) in v Evropi.

J. Zimmer: Inštitut je na „Svobodni univerzi“ v Berlinu in je edini v ZRN. V Evropi je malo inštitutov, ki podobno delujejo. Inštitut je nastal, ker se je ZRN razvila v državo priseljencev. Najprej so prišli samo možje, pričakovati je bilo, da se vrnejo, sledile pa so jim družine, tako da imamo trenutno nekaj nad 4 milijone priseljencev, predvsem iz Turčije, Grčije, Jugoslavije in drugih sosednjih držav. Poprečni čas bivanja v Nemčiji je danes že nad 10 let.

Politika do priseljencev je nihala stalno med rotacijo in integracijo. Rotacijo so prakticirali na Bavarskem in v deželi Baden-Württemberg, računali so s hitrim odhodom delavcev, zato otroke priseljencev sploh niso spravili v kontakt z nemškimi šolarji, poučevali so jih po šolskih načrtih domovine, da bi jih potem poslali domov. V zveznih deželah s socialdemokratsko vlado so te otroke že kmalu „integrirali“. Se pravi, da so ustanovili pripravljene razrede, kjer otroke navajajo na nemški jezik, da jih nato vključijo v normalne nemške razrede. Za slovenski problem je zanimiva predvsem naivna integracijska politika, ki je izhajala iz tega, da se morajo otroci priseljencev enostavno prilagoditi normam nemških otrok, merilo za šolski uspeh priseljenih otrok je bil nemški učni načrt.

Pred šestimi, sedmimi leti pa se je začela razvijati interkulturalna vzgoja. Vzgoja, ki zavrača segregacijo, ločevanje in politiko rezervatov za inozemce; zavrača pa tudi integracijo za vsako ceno in prilagoditev. Ta zahteva po prilagoditvi ima svoje zgodovinske korenine v



dr. Jürgen Zimmer

germanizacijski politiki napram Poljakom, ki so se ob začetku stoletja priseljevali v področje Ruhr. Da bi politično uničili Poljake so tedaj pojmovali integracijo kot germanizacijo.

Medkulturna vzgoja je torej poskus zaustaviti to kulturno invazijo večinskega naroda proti manjšinam, s tem da krepiš manjšine in jim dopustiš, da osvojijo šolo. Manjšina se mora v šolah večine močneje uveljaviti. To pomeni, da morajo nemški in inozemski učenci

Z vodjo berlinskega inštituta dr. Jürgenom Zimmerjem, smo se pogovarjali, da bi nekoliko več zvedeli o nemških šolskih, o socialnih in političnih razmerah in da bi spoznali nove težnje vzgojnih ved.

Nastanek „tretje interkulturalne poti“ in razvoj omejenega inštituta v Berlinu pa dokazuje še nekaj: kljub veliki lenobi večinskih narodov za razvijanje pozitivne manjšinske oz. narodnostne politike se povezuje vedno več znanstvenikov večinskega naroda z ogroženimi manjšinami in se trudi za pozitiven preobrat manjšinske politike. Zimmer pravi: „V takih šolah in otroških vrtcih v Berlinu skušamo etnične manjšine podpreti in jim pomagati, da se same artikulirajo... damo jim lahko nekoliko zaščite pred posegi nemške šolske uprave, v javnosti pa lahko zagovarjamo ta razvoj.“

v šolah živeti najprej skupaj, hkrati pa morajo inozemski otroci imeti možnost vnašati v nemško šolo svoj posebni kulturni razvoj. Pri tem izhajamo iz eksistenčnega položaja teh otrok, (ne gre samo za jezik), ti otroci imajo vrsto težav, imajo konflikte glede vrednot, uveljaviti se morajo v tuji državi, socialno so diskriminirani itd. Te težave je treba upoštevati, hkrati pa je treba bogastvo inozemskih kultur uvajati v nemško šolsko resničnost.

SV: Kako ste to napravili?

Zimmer: Najprej smo se oprijeli vsebine, rekli smo, da se izobrazba ne sme osredotočiti samo na nemško resničnost. Najprej smo medkulturno razširili nemške predmete. V glasbi ni težko uvesti tudi turške ali španske glasbe, tudi pri zgodovini ni težko, težji je že pri športu, a tukaj je treba samo vprašati po gibalnih igrah in šolarji ti pokažejo igre, ki jih poznajo od doma. Še težji je pri fiziki in kemiji; vendar spet ni tako težko, če pomislimo, da morajo inozemci v teh slabih ekonomskih pogojih, v katerih živijo, inštalirati električne vode, izmenjati puhle tramove idr., vidimo, da imajo vrsto spretnosti, ki jih je mogoče upoštevati pri pouku. Takšen pouk dobiva vedno bolj značaj delavnice, in otroci se lažje učijo, če se jim ni treba učiti samo z glavo!

V pouku pa obravnavamo tudi predsode, probleme, ki nastajajo npr. zaradi tradicionalne vzgoje turških otrok in podobno, v ta na-



Časopisni naslovi pričajo, da teče tudi v ZRN živa razprava o skupni vzgoji nemških otrok in otrok drugih jezikov.

men pa si je treba ogledati tudi razmere v katerih družine živijo.

Spremenjena šola vleče kot magnet

Ne zadostuje spreminjati učnih vsebin, treba se je lotiti inštitucije šole, ki se brani proti temu novemu kulturnemu osvajanju. Če pa postane šola center mestne četrti, kjer sta povezani šolska izobrazba in izobrazba odraslih, potem doživš v teh šolah proti večeru kulturne prireditve mednarodnega značaja, katerih se udeleži vsa družina; mati in hčerka obiskujeta tečaj šivanja, stari oče se uči brati, očetje in sinovi se tehnično izobražujejo, za mlade otroke je kraj v jaslicah. S tem izgubljajo šole negostoljubnost, šola se mora spremeniti tudi v zunanosti, da rad vstopiš. Nekateri šole imajo v avli celo kavarnice. V mestni četrti Kreuzberg (v berlinskem „Harlemu“) so se prej odseljevali srednji sloji, tam so ustvarili takšne šole z novim mednarodnim profilom, posledica tega je, da tvorijo sedaj ti odseljenci vozne skupnosti, da njihovi otroci lahko obiščejo te šole. Kljub nazadovanju rojstev ima letos ena izmed teh šol 400 prijav za prihodnje šolsko leto, sosednja šola, ki pa dela po starem kopitu ima celih 5 (pet) prijav!

Pedagog Jürgen Zimmer razlaga, kako se šolska uprava skuša upirati takšnim spremembam, ki postajajo vedno zanimivejše za nemške in priseljene starše ter otroke. Z zadovoljstvom pa pripomni, da

ravno nazadovanje rojstev pomaga, da se direktoji trudijo za čim večjo atraktivnost in sodobnost šol.

SV: Kako oblikujete pouk, če so v razredu otroci s popolnoma različnim znanjem jezika in različnimi življenjskimi izkušnjami?

J. Zimmer: Ločiti se moramo od frontalnega pouka. Pri frontalnem pouku je treba takorekoč z vsemi šolarji ravnati enako, in paziti na to, da je ves razred vedno na isti ravni, to pa ne gre! Ker se Eische, ki je prišla s tremi leti iz Turčije, razlikuje od Sengüla, ki se je že rodil v Nemčiji. Ker imamo tako različne pogoje pri otrocih se poslužujemo odprtega pouka, se pravi, da so šolarji razdeljeni v majhne skupine, ki ob istem času delajo različne stvari. Uporabljamo torej individualizirano metodo, tako da začneva z Alijem tam kjer je včeraj nehal, ob koncu pa so približno vsi šolarji na isti ravni.

SV: Kako ste se z učitelji znašli z večjezičnim poukom?

J. Zimmer: Najprej smo imeli takšen položaj, da so nemške šolske oblasti dejale: inozemski otroci se morajo naučiti nemški jezik, če se še naprej učijo materinski jezik, nam je vseeno.

Zahteva naprednih nemških učiteljev in inozemskih učiteljev pa je seveda zahteva po dvojezičnosti. Seveda vemo, če se opiramo na pedagoška raziskovanja, da je boljše, če se otrok nauči najprej dobro materin jezik; potem naj sledi šele

(Nadaljevanje na 8. strani)

Franc Petek SPOMINI

5

Razen telovadbe me je zelo veselilo risanje, za kar sem imel precej daru. Dosegel sem celo to, da so mi dovolili odhajati iz internata k risarskim učnim uram, kar sicer niso dovoljevali. Imeli smo pouk dopoldne in popoldne, samo ob četrtkih in sobotah popoldne pouka ni bilo. Ni mi prijalo, da je internatski red zahteval toliko neprestanega učenja. Jaz sem se primeroma lahko učil, ne rečem, da sem bil kak genij, vendar mi je učenje šlo zlahka. Zato so mi tiste neprestane učne ure zjutraj, opoldan in zvečer že kar presedale. Te ure sem porabil, da sem bral, kolikor se je dalo in nabral sem se toliko, da v poznejših letih sploh nisem mogel več. Prebiral sem vse, kar se je dalo dobiti, tudi slovenske knjige.

Nekoč sem dobil knjigo modernih pesmi, zdi se mi, da so jih prinesli omenjeni Borovčiči. Bila je to slovenska knjiga, zelo lepo opremljena, moderna poezija, med njimi seveda tudi ljubezenske pesmi, ne spominjam pa se več avtorja. Martin Ehrlich, ki je bil prefekt, je prišel k meni ko sem ravno skrivoma bral. Začel je ogledovati knjigo in me vprašal: „Kje pa si to dobil? Veš kaj, to bom pa kar s seboj vzel“. In tako knjige nisem videl nikoli več. Zaradi takih in podobnih neprijetnih dogodkov sem se že v tretjem razredu malo udaril s stricem, ko sem se upiral in nisem hotel nazaj v Marijanišče. Takrat pa tega še nisem mogel izvesti in se je vsa stvar zavlekla. Od doma pač nisem mogel pričakovati nobene podpore in to je bil glavni razlog, da sem se iz leta v leto vračal nazaj v Marijanišče.

V šestem razredu smo se spet nekaj trčili z vodstvom in tedaj so mi dali eno leto časa, da bi se popravil. Konec sedmega razreda sem pa izstopil kar na lastno pest. To je povzročilo velikanski polom s stricem. Pozneje smo tisto nasprotstvo sicer malo prelepili, posebno tedaj ko sem že bil gotov s svojim študijem, ampak odpustil mi tega nikoli ni. Sicer mi je tudi pozneje, ko sem bil že na Dunaju, pošiljal včasih kaj denarja

pa to in ono, tudi jaz sem ga pozneje večkrat obiskoval, še potem, ko je bil bolan, sem hodil k njemu, ampak zares mi ni nikoli odpustil, da sem ga razočaral. Po lastni izkušnji lahko zato presojam, kako težavna je za mladega človeka takšna odločitev, če so zaradi nje njegovi bližnji tako prizadeti. Mojih staršev stvar ni zadela, posebno očeta ne pa tudi mati ni bila razočarana, kakor je to sicer navadno na kmetih. Vsaj rekli niso kaj, mogoče bi pa bili radi videli.

Osmi razred gimnazije sem potem moral z lastnimi močmi opraviti v Celovcu. Moj položaj je bil lažji, ker sem bil vse doslej odličnjak in s pomočjo nemških kolegov, ki so me poznali, sem končno našel primerno zaposlitv. V Celovcu je imel nek profesor svoj privatni inštitut, v katerem so bili v oskrbi razni študentje, in tja sem prišel za prefekta. Tudi tu je bil seveda internat, vendar ne tak kot Marijanišče. Kot prefekt v tem inštitutu sem končal osmi razred in napravil maturo.

Takrat so v Celovcu na gimnaziji poučevali tudi slovenščino, bila je obvezna za študente, ki so se prijavili za Slovence. Poučevala se je v dveh delih: za nižjo gimnazijo sta bila dva oddelka, prvi in drugi razred in pa tretji in četrti razred skupaj, enako tudi v višjih razredih peti in šesti ter sedmi in osmi. V nižji gimnaziji je poučeval znani profesor Šajnik iz Borovelj, v višji pa je v mojem času poučeval pisatelj profesor Sket. V prva dva letnika so lahko stopili tudi Nemci, vendar je pri pouku, kakršnega so takrat izvajali, zanje bilo brez poprejšnjega znanja zelo težko, tako da je le ta ali oni zmogel uspeti. To je bil pač pouk za Slovence. Bili sta tedensko dve uri. V nižji gimnaziji so v glavnem poučevali slovnico, v višji pa književnost.

Sket kot literat je bil poznavalec slovenske književnosti, razen tega je poučeval tudi staro slovenščino. Prestavljali smo staroslovenske evangelije in take podobne stvari. Imel je tudi knjige iz protestantske dobe, ki jih je našel na Koroškem in nam jih kazal in razlagal med poukom. Tako je naše obzorje bilo kar precejšnje. Tudi v letih po vojni so na celovški gimnaziji še poučevali slovenščino in učila sta se tudi moja otroka, med tridesetim in devetintridesetim letom. Tedaj sta jo poučevala Nemez iz Borovelj Grätze, pozneje pa nek Widder, brat univerzitetnega profesorja botanike v Gracu. Pozneje je skoraj popolnoma oslepel. Moja otroka sta ga imela in mora se

reči, da se je mož potrudil. Za Gratzerja bi to manj veljalo. Vendar pa je treba reči, da se tudi za čas Šajnika in Sketa slovenski dijaki nismo naučili gladko govoriti v knjižnem jeziku, narečje smo seveda znali, tekočega izražanja v knjižnem jeziku pa se nismo naučili. Bilo je to zaradi tega, ker je občevalni jezik med dijaki bil že tedaj po večini nemški.

Seveda je bilo precej takih dijakov slovenskega pokolenja, ki se niso prijavili kot Slovenci, da bi se pač izognili obveznosti obiskovati slovenski pouk, vendar je število prijavljenih bilo precejšnje. Seveda, slovenska stvar je tedaj, lahko bi rekli, bila v pohodu in slovenščina je kljub odporu v politiki imela določeno naravno tehtnost. Toda takrat v tem pogledu še ni bilo tako slabo. In razen tega sta seveda tudi oba profesorja bila zelo dobra. Vendar pa smo občutili, da je tisti, kdor je imel malo pisateljske žilice, pač imel posebno protekcijo, zlasti pri Sketu. Ta nam je dajal razne naloge in kdor se je pri teh nalogah dobro izkazal, ta je pri njem užival posebno podporo. Še danes se spominjam, da je nekoč napisal prav lep spis z naslovom „Ura na steni“, ki je pozneje bil menda nekje objavljen. Jaz seveda takega pisateljskega daru nisem imel, mene je bolj zanimala stara slovenščina. Kljub temu sem imel dobre rede, a kak poseben ljubljenc Sketov nisem bil.

Oba profesorja sta imela nemški ženi, ki se nista v svojem življenju dodobra naučili slovenščine. Vendar sta obe z njima zahajali v slovensko družbo in tudi sicer bili prav prijazno razpoloženi do slovenskih stvari. Sketova žena je bila iz znane celovške rodbine Seeland, njen oče je bil rudniški svetnik. Njegov konjiček je bila glaciologija in še danes se na Großglocknerju imenuje neka črta za merjenje ledenika „Seeland Linie“. Sketova žena je pozneje, ko se je delila literarna zapuščina, bila profesorju Podboju zelo na roko in mu dala vse, kar je bilo. Profesor Sket ni imel nobenega otroka. Šajnik pa eno hčerko.

Nekaj podobnega je bilo tudi pri profesorju Apihu, ki je poučeval na učiteljski. Tudi njegova žena ni znala slovenski in njegova dva otroka sta se usmerila čisto drugače. Sin, ki je bil profesor in je zdaj že v penziji, je postal hud nemški nacionalist. Zdaj živi v Celovcu. Hči profesorja Apiha pa je ostala Slovenka in živi menda v Jugoslaviji, kjer ima posestvo, oziroma hišo.

(Se nadaljuje)

Antibiotiki niso le zdravilo

Prešlo nam je v navado, da za vsako malenkost vzamemo zdravilo, in to zdravilo je ponavadi antibiotik. Zdravnik sede in zapiše: penbritin, ospen, ambramycin, ali še kaj drugega, saj je antibiotikov veliko.

Nič hudega, slišimo včasih, če se na ta ali oni antibiotik navadimo in postanemo rezistentni (po domače povedano: zdravilo ne pomaga več, ker so ga bakterije že vajene in jih ne uničuje več). Tu je še cela paleta drugih antibiotikov, eden ali drugi bo pomagal, če nas doleti tudi kaka hujša bolezen. Tako trdijo celo nekateri zdravniki, ki brez premisleka predpisujejo antibiotike za vsako angino ali kašelj. Povejo sicer, koliko časa naj bolnik jemlje zdravilo, toda nadzora nad uživanjem antibiotika pri najboljši volji ne morejo imeti. In potem jemljemo zdravilo po svoje. Dokler nas praska po grlu, se še spomnimo nanj, ko nam po dveh dneh odleže, smo prepričani, da nam zdravila ni treba več jemati.

Le od časa do časa prisluhnemo svarilu, ki postaja vse glasnejše. Antibiotiki niso le zdravilo, če jih jemljemo lahkomišlno, se sprevržejo. Če že ne premislimo, kadar vzamemo antibiotik odrasli, ga vsaj otrokom ne dajamo brez zdravnikovega navodila in za vsako figo. Kajti:

Antibiotiki uničujejo le bakterije, proti virusom so brez moči. Zato moramo najprej k zdravniku, da ugotovi, kakšna je bolezen. Če imamo gripo ali nahod, antibiotiki ne bodo pomagali, saj so povzročitelji boleznih virusi. V takšnem primeru antibiotik celo škoduje. Zdravnik ga predpiše le, če se virusnem obolenju pridruži še infekcija z bakterijami.

Antibiotiki zdravijo, lahko pa so tudi povzročitelji boleznih. Kot vsa močna zdravila imajo lahko tudi antibiotiki stranske učinke. Ne zmorejo namreč razlikovati med dobrimi in slabimi bakterijami, pa uničujejo ene in druge. Uničujejo tudi bakterije v črevesju, ki so silno pomembne za prebavo. Organizem postane zaradi uživanja antibiotikov dovzetnejši za glivična obolenja, pojavijo se lahko tudi kožne alergije, če jemljemo antibiotik dlje časa. Na vse to pomislimo, preden vzamemo antibiotik. Ko gre za hujšo bolezen, seveda ne moremo drugače. Če pa je bolezen lažja, se antibiotikom raje odpovemo.

Antibiotiki torej uničujejo bakterije. Lahko pa tudi nasprotno, bakterije tako okrepijo, da postanejo neuničljive. To je tudi poglaviti razlog, zakaj naj bi zdravnik predpisal

antibiotik le, ko je to res potrebno. Vzemi mo za primer devetletnega Petra. Zbolel je za virusno gripo. Za vsak primer so mu začeli dajati antibiotik. Prvi dan, drugi dan, nato je vročina padla in Peter je prenehal jemati antibiotik.

Starši, ki so mu prenehali dajati zdravilo, niso pomislili, da ima vsak človek, predvsem pa otrok, v organizmu vedno mnogo bakterij, ki bi lahko sprožile bolezen, pa jih organizem s svojimi obrambnimi močmi drži v šahu. Kadar jemljemo antibiotik, vpliva zdravilo na vse te bakterije. In če ga ne jemo dovolj dolgo, ali če jemljemo količino, ki ni dovolj močna, ostanejo mnoge teh bakterij žive. In te preživele bakterije postanejo odporne proti antibiotiku. Obložijo se s posebno beljakovinsko plastjo in antibiotik jim ni več kos.

Ko otrok potem zboli, so bakterije odporne proti zdravilu. Zdravnik mora predpisati drug, močnejši antibiotik, ki ima seveda tudi več neprijetnih stranskih učinkov.

Vse več odpornih bakterij, vedno močnejši antibiotiki, tekma, ki ji ni ne konca ne kraja.

Zdravniki in bolniki bi morali z antibiotiki ravnati previdno, da se ne bodo obrnili proti nam.

Antibiotik jemljemo vselej le pod zdravniškim nadzorom, od zdravnika zahtevamo, da nas najprej temeljito pregleda. Predvsem pa skrbimo, da bodo otroci jemali predpisano dozo toliko časa, kot določi zdravnik. Samo tako bodo antibiotiki ostali zdravilo, ki zares pomaga in zaleže.

ZDRAVILNI NAPITKI

Zeliščni sokovi so pravi vir zdravja. Pijemo jih, da se izognemo boleznim, ali da nam pomagajo k hitrejšemu okrevanju. Nekateri sokove dobimo v lekarni, nekatere na trgu, pri zeliščaricah, lahko si jih pripravimo tudi sami, z iztiskanjem zelišč ali kuhanjem čajev. Poglejmo, katera zel pomagata za to, katera za ono težavo.

Odrasli naj pijejo paprikin sok. Vzbuja tek, pospešuje prebavo, ker povzroča povečano izločanje želodčnih sokov.

Za otroke pa je priporočljiv korenčkov sok.

Poapnjenje žil

Dober je česnov sok, ker širi žile, znižuje krvni pritisk, povečuje prožnost žil, ugodno pa deluje tudi pri prebavnih motnjah.

Priporočajo tudi artičokin sok, ker znižuje stopnjo holesterola v krvi.

Napenjanje

Proti napenjanju pomaga komarčkov sok, ker pomirja in blaži krče. Dober je tudi rmanov sok.

Visok krvni pritisk

Priporočljiv je sok iz gloga (beli trn), ker krepi srčno mišico. Česnov sok širi žile in znižuje pritisk.

Nizek krvni pritisk

Rožmarinov sok poživlja krvni obtok in srčni utrip. Ribezov sok iz listov, poživlja oča grenčica. Rmanov sok je posebej učinkovit za ženske.

Prebavne težave

Česnov sok je najbolj priznana naravno zdravilo za vse vrste motenj v črevesju. Brusnični sok pospešuje in krepi prebavo.

Driska

Pri driski pomaga šipkov sok, ki blaži vnetja in zdravi črevo. Dober pa je tudi sok iz črnega ribeza.

Prehlad in gripa

Ljudje ki se jih pogosto loteva nahod, naj redno pijejo sok črnega ribeza.

Izčrpanost, oslabelost

Šipkov sok vsebuje mnogo vitaminov. Zelenin sok vrača

moči. Sok rdeče pese je naravno krepčilo za starejše ljudi. Glogov sok jača srce.

Hušanje

Če želimo shujšati, je dober sok iz brezovih listov, ker pospešuje izločanje vode. Prav tako učinkuje tudi peteršiljev sok. Regratov sok pospešuje odvajanje. Zelenin sok pa daje občutek sitosti v želodcu.

Zolč in jetra

Jerebikin sok pospešuje delovanje jeter. Regratov sok je primeren za pospešeno delovanje žolča. Artičokin sok je dober za jetra.

Kožne bolezni

Česnov sok čisti kožo in odstranjuje mozolje.

Sree

Glogov sok povečuje prekrvavitve srčne mišice in zato jača njeno delovanje. Rožmarinov sok je primeren za vse z nizkim krvnim pritiskom, nasploh pa ugodno deluje na krvni obtok. Baldrijanov sok učinkuje kot pomirilo pri nervozni srca.

Vnetje dihal

Pri suhem kašlju pomaga timijanov sok.

Krčne žile

Sok iz brezovih listov pomaga pri obolenju žil.

Zelodčne težave

Sok iz kislega zelja pospešuje prebavo in je dober za črevesje. Pri preveč kisline in pri krčih v želodcu pomaga krompirjev sok. Za pomiritev želodca pa vzamemo kamilični sok.

Živčnost

Baldrijanov sok je dober za pomiritev in proti nespečnosti. Melisin sok pomirja živčnost želodca in srca.

Ledvice in mehur

Sok iz brezovih listov pospešuje izločanje vode. Prav tako primerna sta peteršiljev in zelenin sok.

Revma

Proti revmi pomaga regratov sok, brinov sok, zelenin sok, koprivni sok, sok iz brezovih listov in sok iz črnega ribeza.

Nespečnost

Baldrijanov sok pomiri, melisin sok povzroča zaspanost, glo-

Vino in zdravje

V obeh marsikoga, še zlasti pa vsakega fanatičnega borca proti zaužitju slehernega alkohola, sta vino in zdravje dva pojma, ki se povsem izključujeta. To je enako neutemeljeno kot neomajno prepričanje tistih, ki nikakor ne priznajo, da bi lahko bilo tudi vino škodljivo. O nasprotnem bi jih morala prepričati Paracelsova (1493-1541) trditev, ki je še zmeraj absolutno veljavna: „Vse reči so strup in nič ni brez strupa, samo količina je tista, ki določi, ali kaka snov ni strup.“

Danes poznamo v vinu že 350 sestavin, ki ugodno vplivajo na človeški organizem; pri tem ni izključen niti alkohol, seveda če njegova skupna dnevna količina ne presega 70-80 g, kar ustreza 0,8 l vina, zaužitega v enem dnevu.

V vinu je toliko mineralnih snovi, da ga lahko primerjamo z najboljšimi mineralnimi vodami. Tako vsebuje 1 liter vina 2-5 g mineralnih snovi z 22 oligoelementi (npr. fluor, silicij, jod, brom, bor, mangan, kobalt itd.). Nekateri od mineralnih snovi so zastopane v takšni količini, da krijejo celotno ali dobršen del dnevniht potreb človeškega organizma. Vino vsebuje več kot polovico vseh 20 znanih vitaminov, ti pa so v vinu obstojnejši kot v sadnih sokovih.

Organske kisline v vinu, zlasti s severnih področij, kislost vina (pH 3-3,75) najbolj približajo kislosti želodčnega soka, bolj kot kakrakoli naravna pijača. Ta lastnost nam pomaga razložiti zgodovinsko dejstvo, da je epidemija kolere še najbolj prizanesla ravno vinogradniškim področjem. Ta učinek so poznali že v antiki in še prej. Tako je bil del rednega obroka rimskega vojaka tudi vino.

V današnjem času je pomembnost kalorične vrednosti vina nekoliko v ozadju, zaželeno je celo, da bi bila kar se da nizka. Bolj je zaželen splošni blagodejni učinek vina. V katerih obdobjih človeškega življenja, zlasti pri starejših in oslabilih ljudeh ter pri nekaterih bolnikih, pa je kalorična vrednost vina celo zelo dobrodošla, saj lahko organizem vino energetsko zelo hitro izkoristi, in to celo brez sodelovanja insulina. Tako doseže kalorična vrednost 1 litra polsladkega vina (12 vol. % alkohola in 30 g sladkorja) približno 792 kalorij, pri specialnih vinih (npr. pozna trgatav) pa dvakrat več. Podobnih argumentov, ki dokazujejo, kako koristno je vino za zdravje, bi lahko našteali še veliko več. Imenovali bi lahko vrsto strokovnjakov, ki ne spadajo med zanesenjake in ljubitelje, temveč med „suhoparne“ znanstvenike, ki so na osnovi razširjenih statističnih raziskav dokazovali daljšo življenjsko dobo zmernih pivcev od abstinentov in veliko daljšo od nezmernih pivcev. Temu niso oporekali niti zagrizeni, toda učeni antialkoholiki. Morda zato, ker so ločili med vinom in alkoholom in ker pravi alkoholiki praviloma niso žrtve vina, ampak raznih koncentriranih alkoholnih pijač, kot so „naravni“ pelinkovci, slivovke, tropinovke...

Tako nikakor ne izzveni prenapeto izjava častnega predsednika francoskega psihiatričnega združenja dr. Angladeja, ki pravi: „Priporočamo zmerno uživanje vina v borbi proti alkoholizmu!“

gov sok odstranjuje manjše motnje, ki nam kratijo spanec.

Pomanjkanje vitaminov

Korenčkov sok vsebuje mnogo vitamina A, pijemo ga zaradi rasti. Dober in vitaminsko bogat je šipkov sok. Veliko vitamina C vsebuje sok iz črnega ribeza.

HUŠANJE S ČEBULO

Čebulna dieta je odlična shujševalna kura, ki pa zahteva svoj čas. Če ste pripravljeni poskusiti s čebulo, se lahko v enem mesecu znebite odvečnih maščobnih blazin.

Recept za čebulno shujševalno kuro: Čebulni izvleček pripravimo le za dva dni skupaj, ne za dlje. Veliko čebulo drobno narežemo in jo damo v lo-

Za notranjo uporabo: Med pomaga pri zaprtju, učinkuje kot blago odvajalno sredstvo in pospešuje izločanje vode. Je lahko prebavljiv, in predvsem za starejše ljudi primernejši od sladkorja. Pravijo, da med tudi čisti kri. Medena kura, ki trajajo nekaj tednov, ugodno vplivajo na živce, srce in krvni obtok. Zaradi visoke hranljivosti pripravljajo med okrevajočim bolnikom, porodnicam in ljudem, ki so izpostavljeni izrednim telesnim naporom.

Medena kura: V začetku (1 do 2 tedna) jemljemo po 2 žlički medu trikrat dnevno pred jedjo. Kasneje trikrat dnevno po 1 žličko medu.

Pri prehladu, kašlju gripi, hripavosti, vzamemo 1 žlico medu na skodelico lipovega ča-

Zdravila iz zelene lekarne

nec z mrzlo vodo (približno 1 liter). Kuhamo počasi, dokler ni čebula kuhana. Nato precedimo prelijemo sok v lončeno posodo in postavimo v hladilnik.

Zjutraj na tešče pred spanjem popijemo po en kozarec tega soka. Vonja po čebuli ne bo, ker kuhana čebula ne smrdi.

Da bo čebulna dieta uspešna, moramo upoštevati še nekaj pravil: ves mesec ne smemo popiti niti kaplje alkohola, ne jemo močnatih jedi in pečene mesa, ter le malo kruha. Dieto je izumil francoski zeliščar Maurice Messegue, ki zagotavlja, da je čebula tudi sijajno sredstvo za moškega, ki mu pešajo moči. Torej: čim več čebule, in upajmo, da letos ne bo predraga!

MED

Med dobra, preskušena in nadvse učinkovita naravna zdravila prištevamo tudi med. Veliko vitaminov vsebuje, mineralnih snovi, encimov, pa tudi 70 do 80 odstotkov grozdnega in sadnega sladkorja.

Tudi vsak drug čaj lahko sladkamo z medom, razen če nimamo opraviti z želodčnim in črevesnim katarjem.

Zunanja uporaba: pomaga pri vnetjih, gnojenjih, čirih, opeklinah in izpuščajih. Vneto mesto namažemo z medom ali s kremo na podlagi medu.

Vnete oči izpiramo z raztopino medu. Vzamemo žličko medu na skodelico vode, dobro premešamo, prevremo, posnamemo. Ko se ohladi, izmijemo oči.

Medica je priznana krepčilo. Če spijemo trikrat dnevno po 1 kozarec medice, nam bo to samo koristilo. Medico lahko pripravimo sami: na en del medu vzamemo dva ali tri dele vode. Zavremo in posnamemo smetano, ki se nabere — to so tuje primesi. Sladko medeno vodo napolnimo v steklenice. Čez nekaj dni bo začela vreti, nastala bo alkoholna pijača prijetnega okusa. Zdravilne in krepčilne lastnosti medu se v medicini še povečajo. Kdor medice ne mara, jo lahko zmeša s sadnim sokom da zgubi okus po alkoholu.

V Z G O J A

Tudi s palico?

„Sem za strogo vzgojo. Otrok mora biti discipliniran: če je zaslužil, je treba prijeti tudi za palico.“

„Vse dokler v šoli ne bo izboljšana disciplina, starši ne smejo spustiti palice iz rok.“

„Če bi nas nekdo sedaj, kot starejše ljudi, vprašal, če so naši starši kaj zagrešili, ker so nas kot otroke pretepali, bi le redki odgovorili pritrdilno. Seveda, beseda „pretepali“ zveni zelo neprijetno, toda pri vzgoji to pomaga. Samo vedeti moramo, zakaj tepemo in kako. Če otroka prebunkate po krivici, vas to preganja vse življenje.“

„Če bi bili strožji z otroki in jih manj razvajali, bi veliko več dosegli.“

To so odlomki iz pisma raznih ljudi. Vsi pa imajo eno skupno točko, isto starševsko zabodo: odstopanje od telesne kazni pomeni zanižanje strogosti v vzgoji.

Koreniti takšnega pojmovanja izvirajo iz stare družine, kjer je imel način življenja in vzajemnih odnosov popolnoma drugačno osnovo in drugačen značaj.

Družina naših dedov, kjer je oče vladal ne samo otrokom ampak tudi njihovim materam, in kjer so bili pas, palica in šiba univerzalna vzgojna sredstva, ima zelo malo skupnega z današnjo družino. Kaj jo je spremenilo?

Poglejmo okoli sebe! Kakšne ogromne spremembe so se pojavile v polovici stoletja na vseh področjih. Kaj se nismo tudi mi, ljudje, naši pogledi na svet, ideje, medsebojni odnosi in način življenja — spremenili? Pride danes komer koli na misel, da bi obžaloval, ker ni več vala in motike, ampak naša polja obdelujejo kombajni in traktorji? Je komu žal, ker imamo električno razsvetljavo namesto petrolejk?

Kaj pa se je spremenilo v življenju družine,

ki živi po modernih stanovanjih? Oče ni več edini, ki skrbi za družino. Mati je enakopravni delavec v proizvodnji, v ustanovi, ni več samo materialno neodvisna od moža ampak je dosegla tudi enakopravnost v družbi. Komfortna stanovanja so očeta osvobodila fizičnega, moškega dela, ki je prav tako dajal ugled gospodarja in ga pri skupnem delu za družino zblíževal s sinovi.

V družini je vse manj otrok. Raste število družin, ki imajo samo po enega otroka, kar sla-

bo vpliva na kolektivno vzgojo same družine.

Danes zahtevamo od mladih ljudi vse več znanja ne samo zato da bi šli na fakulteto, ampak tudi kot pripravo za katero koli strokovno delo. Kako se je to odrazilo na družino? Enostavno se podaljšuje doba vzdrževanja otroka. Tudi v daljši materialni odvisnosti otrok od staršev obstoje vzroki mnogih sporov. „Moj oče,“ pripoveduje neki mladenič, „mi rad daje za primer Čapajeva.“ „On je v tvojih letih poveljeval diviziji,“ mi pravi. Jaz mu pa

odgovarjam: „Toda sedaj, bi moral tudi tako talentiran in hraber človek, kot je Čapajev, preden bi prevzel poveljstvo nad divizijo, končati Vojaško akademijo.“

Podobne spremembe v življenju in v medsebojnih odnosih očetov in otrok lahko odkrijejo v sodobni družini, tudi če samo površno pogledamo. Te spremembe so tako kompleksne, z njimi je povezanih toliko novih socialnih in pedagoških problemov v vzgoji, da je palica že zdavnaj nemočna, da bi jih rešila.

Okvirni program za gospodarsko delovanje koroških Slovencev

(Dr. inž. Dušan NENDL)

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

IV. KAKO

Izvedba

- 1) slovenski znanstveni inštitut za gospodarstvo in tehnologijo;
- 2) slovenska trgovska agencija.

Slovenski znanstveni inštitut
za gospodarstvo in tehnologijo

Naloge inštituta

- 1) znanstveno delo na tehnološkem in ekonomskem področju;
- 2) posredovati podiplomska mesta na razne univerze po svetu;
- 3) podpirati in raziskovati nove ideje in patente;
- 4) izdelovati študije o možnostih samostojne slovenske industrije na Koroškem;

5) posredovati tehnološki transfer v dežele tretjega sveta;

6) vzdrževati s stalnimi predavanji pri naših dveh klubih na Dunaju in v Gradcu zanimanje za gospodarske probleme slovenske manjšine na Koroškem;

7) sprožiti in vzdrževati zanimanje pri naših srednješolcih za tehnične poklice z organiziranjem poljudnoznanstvenih predavanj na slovenski gimnaziji v Celovcu.

Slovenski znanstveni inštitut za gospodarstvo in tehnologijo naj bi tesno sodeloval s slovensko trgovsko agencijo (glej točko 5).

Pogoji za direktorja

- 1) živo zanimanje za položaj slovenske manjšine v zamejstvu;
- 2) položaj univerzitetnega profesorja ali pa odgovarjajoče število znanstvenih objav na tehnološkem in/ali gospodarskem področju.

Slovenska trgovska agencija

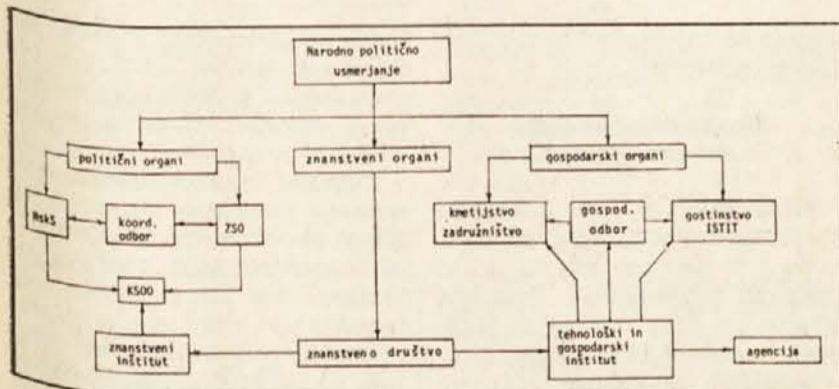
Lastništvo in akcije agencije naj bi bila v posesti in kontrolirana po neke vrste „Svetu Slovencev“, ki naj bi predstavljal interese slovenske skupnosti in katere bi bilo šele treba sestaviti;

2) akcije te agencije naj bi bile v rokah te ustanove (ev. zadrubine)

3) dividende te agencije bi se razdeljevale v smislu potreb manjšinskih interesov, kakršnikoli naj bi že bili.

Neposredni cilji agencije

- 1) pomagati že obstoječim ali nameranim slovenskim podjetjem;



2) finančna podpora, nudeča za poslitev in druge možnosti slovenski manjšini.

Naloge agencije

- 1) finančno načrtovanje;
- 2) marketing — domač in za izvoz;
- 3) splošna trgovska posvetovalnica;
- 4) soudeležba pri razvoju novih idej in patentov.

Pristojbine

Koristniki trgovske agencije bi plačevali gotovo odstotno pristojbino za storjene usluge.

Začetni kapital

Začetni kapital za študije možnosti in ustanovitve podjetij naj bi prihajal od posameznih Slovencev in organizacij po svetu kot kapital tveganja (rizika).

V. KDAJ

Po možnosti čimprej!

„Okvirnemu programu“ je priložen tudi diagram, ki naj predloči, kako naj bi se oba inštituta, t. j. Slovenski znanstveni inštitut in Slovenski znanstveni inštitut za gospodarstvo in tehnologijo vključevala v celotno našo narodno organizacijsko zgradbo na Koroškem. Organa za narodno politično usmerjanje še nimamo. Na političnem področju služi temu nekoliko koordinacijski odbor, v kolikor še deluje; vendar samo politično delovanje, po mojem, ne zadostuje.

Celotno narodno politično usmerjanje mora nujno vključevati gospodarsko delovanje, sedanjí skupni gospodarski odbor temu ne zadostuje.

Tako celotnost narodno politično in gospodarsko usmerjanje je lahko samo produkt našega notranjega manjšinskega dozorevanja; k temu bi lahko oba znanstvena inštituta, doseđanjí Slovenski znanstveni inštitut in bodoči Inštitut za gospodarstvo in tehnologijo, veliko doprinesla.

Ob koncu svojih izvajanj naj navedem misli prof. Hakena, utemeljitelja sinergetike, t. j. nauka o medsebojnem vplivanju sistemov v naravi in tudi v človeški družbi. Ko govori o rasnih, narodnostnih, verskih in drugih manjšin v neki družbi, ugotavlja: „Na žalost ne uživajo te skupine v vseh deželah zaščito države. Da preživijo, reagirajo te skupine pogosto z asimilacijo in sicer s tem, da se poskušajo čim manj razlikovati od drugih.“

Genialno zadržanje takih skupin se potem razlikuje od zadržanja ostalega prebivalstva. Pri teh skupinah je zaradi preživetja važno predvsem to, da se med seboj podpirajo.“

Ta ugotovitev prof. Hakena ne velja samo za slovensko manjšino v Avstriji, temveč za slovenski narod v celoti.

Slovenci smo danes na zgodovinski prelomnici. Stoletja smo stali na prepihu Evrope in stojimo danes bolj kot kdajkoli prej. Prek naše severne in zahodne meje se preliva življenje iz enega družbenega sistema v drugega bolj kot kjerkoli v Evropi, da, celo bolj kot kjerkoli drugod po svetu. Toda prvič v naši zgodovini nam to življenjsko prerivanje nudi neslutene možnosti razvoja. Kajti priložnost imamo, da na podlagi slabih izkušenj tako Vzhoda kot Zahoda najdemo lastno pot, ki ne bo posnemanje ne enega ne drugega, temveč pot, zgrajena na lastnih spoznanjih, lastnih ključkih in lastnem delu. Skratka, naša samobitna slovenska pot.

Naj zaključim svoj referat s kitičo iz Vodnikove pesmi „Pesma na moje rojake“:

„Glej stvarnica vse ti ponudi,
le jemaj' od nje si ne mudi,
išče te sreča, um ti je dan,
našel jo boš, če nisi zaspan.“

(Konec)



24. MEDNARODNI SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

KLANJ, 5. - 15. 5. 1985

- gozdarska in kmetijska mehanizacija
- lovska razstava in ponudba celotne lovske opreme
- razstava sira, mlečnih in prehrabnih proizvodov
- razstava in ponudba opreme kmečkega turizma
- gozdarska razstava
- živinorejska razstava
- posebna ponudba:
dan lovcev 12. aprila
ponudba lovnega turizma za sezono 1985 s posebnim poudarkom za inozemsko področje — lovišča Slovenije in Baranja
- ves čas sejma razstava in prodaja plemenskih ovac
informacije svetovanje v novi hali zunanjega prostora
- regijska razstava goveje živine lisaste pasme
sobota, 13. aprila od 10. ure dalje
na razstavi bo preko 120 glav plemenske govedi
- pregled in ponudba preko 60 proizvajalcev
prehrabne industrije
ugoden nakup mesnih proizvodov
vsak dan degustacije

razprodaja

ugodni pogoji za nakup blaga široke potrošnje
velika izbira na enem mestu
pohištvu, dekorativa, gospodinjski aparati in posoda, čevlji, dvokolesa, motorji, sortna vina, suho meso

prvič v Sloveniji

nacionalni park BRIONI „otočje“ pri Puli
celotna predstavitev brionskega področja
in neposredna informacija o ogledu brionskih znamenitosti
razstavni prostor v dvorani C
informacije 5., 6. in 12. marca 1985
obrtniki ponujajo izdelke tekstila, oblačil in pletenin, usnja, galanterije, plastike, igače, kozmetike, suhe robe, zdravilnih zelišč



poslovno
prireditveni
center
gorajski sejem
kranj

vstopnina 10 Asch

Iz planinske dejavnosti

V soboto 23. marca je imelo Slovensko planinsko društvo Gorica v goriškem Kulturnem domu občni zbor in hkrati proslavitev 40-letnice obnove in neprekinjenega dela društva.

Iz poročil je bilo razvidno, da so bili najbolj delavni v društvu jamarji, člani speološkega odseka Kraških krto in smučarji, medtem ko je nekoliko popustilo izletništvo. Predsednik Vlado Klemš se je v svojih izjavah med drugim izrekel za še tesnejše povezovanje in utrjevanje stikov s planinskimi društvii in osrednjo planinsko organizacijo v Sloveniji in se krovnii organizaciji in nekaterim drugim ustanovam na goriškem zahvalil za veliko razumevanje, da v raznih oblikah podpirajo delovanje društva. Na občnem zboru je predsednik izročil posebno priznanje ob 40-letnici obnove društva preživelim članom prvega odbora. Jubilejno prireditve je

popestril pevski zbor KD Oton Župančič.

Znani alpinist Reinhold Messner — pred kratkim je imel predavanja na Koroškem, ki so bila, kot po navadi odlično obiskana — se je zopet odpravil v Himalajo, ki mu je postala že nekakšna druga domovina in sicer na 8091 m visoko Anapurno I. Ta vrh, ki ga je prvič leta 1950 premagal Francoz Maurice Herzog po severni smeri, namerava Messner naskočiti s severozahodne strani. Pri tem smelem početju ga spremljajo avstrijska alpinista Reinhard Patscheider in Reinhard Schiestl ter dva italijanska alpinista Kammerlander in Prem Darshand. Želimo jim srečen povratek.

Medtem ko imamo v dolini zeleno pomlad, pa je v hribih, predvsem v Karavankah, še prava zima z ogrom-

nimi količinami snega. Naši dežurniki meteorologi so še v nedeljo namerili na Bleščeči, kjer je slovenska planinska kočča, ki je na skromni višini 1080 m, 85 cm debelo snežno plast. Kakšne snežne gmote morajo biti v višjih regijah si lahko predstavljamo. Samo en podatek koncem marca — na Zelenici je bilo še 2,5 m snega.

Od 1. maja naprej bodo naši planinci v njihovi planinski postojanki poleg nedelje in praznikov dežurali spet ob sobotah (najkasneje od 16. ure naprej). Kot že vsa leta, tako tudi tokrat opozarjamo obiskovalce slovenske kočče na Bleščeči, da le-ta ni oskrbovana (Selbstversorger-Hütte). Obiskovalci imajo ob zgoraj omenjenih dnevih možnost uporabe kočče (prenočevanje, kuhanje, knjižnica...), člani Slovenskega planinskega društva pa tudi med tednom. Ključ in eventualne informacije se dobijo pri upravniku kočče, Tomiju Mikl v Svatanah nad Šentjakobom v Rožu (poleg cerkve), tel. 0 42 53 - 522.

TOVARNA CELULOZE

OBIR

9133 Miklavčevo

razpisuje za svoje podjetje v Celovcu naslednja delovna mesta:

● VODJO PISARNE

pogoji: nekaj let prakse pri samostojnem vodenju pisarne;
znanje: slovenski, nemški, angleški in event. srbohrvaški jezik.

● 2 SAMOSTOJNA KOMERCIALISTA

pogoji: visokošolska ali srednješolska izobrazba (trgovska akademija),
praksa pri nakupu in prodaji,
komunikativnost ter veselje do potovanja v tu- in inozemstvu;
znanje: slovenski, nemški, angleški ter event. italijanski in srbohrvaški jezik.

● 1 — 2 PISARNIŠKI MOČI

pogoji: obvladanje strojepisja, stenografije in osnovnega komercialnega pojmovanja, nekaj prakse;
znanje: slovenski, nemški in angleški jezik.

Za vsa razpisana delovna mesta se lahko potegujejo tako moški kot ženske.

Prošnje s kratkim življenjepisom
prosimo naslovite
najkasneje do 30. aprila 1985
na

Zellstoffabrik Obir GmbH
TOVARNA CELULOZE OBIR
v roke dipl. inž. F. Wieser
9133 Miklauzshof/Miklavčevo

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih
organizacij na Koroškem
9020 Celovec, Gasometergasse 10.
Uredništvo: 9020 Celovec, 51.-Reprechtler-
Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42,
teleks 42 20 86 sndk a
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10,
tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založniška in tiskarska družba
z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Kmalu bo imel Celovec dvojezično kulturno taberno

V petek, 26. aprila, bo odprla svoja vrata prva celovška dvojezična gostilna. Na vogalu ceste 10. oktobra in Pavličeve ulice gredo h kraju obnavljajna dela, tako da bo na obnovljenem pročelju bivše gostilne „Bierjokl“ kmalu mogoče brati tudi nov napis „pri Joklnu“. Kulturna taberna — kot jo sami označujejo iniciatorji — bo namreč na vseh področjih uresničevala enakopravnost obeh deželnih jezikov, tudi pri označbah v notranjosti hiše, pri jedilniku, pri postrežbi in seveda pri občasnem kulturnem sporedu. Nastaja torej gostilna, ki skuša v glavnem mestu Koroške povezovati zanimivo kulinarično ponudbo s privlačno kulturno hrano — s slovenskim, nemškim ali dvojezičnim kulturnim sporedom.

Štirje Korošci — dva Slovenca (Monika in Mirko) in dva nemškogovoreča (Franz in Sepp) — so se odločili, da skupaj z gostilničarko Terezijo Picej iz Zamanj uresničijo načrt, ki je marsikateremu Slovencu že dolgo pri srcu. „Nekaj takšnega v Celovcu, ki je tudi središče dvojezičnega področja, še ni. Slovenščina se naj pojavlja v javnosti, ko jo drugače potiskajo v ozadje“, pravi Franz. „Kot Slovenka sem zaman iskala gostilno, kjer je slovenščina celo zaželena“, dodaja Monika, medtem ko Sepp poudarja,

da naj takšen projekt pomaga uveljavljati pozitivnost dvojezičnosti.

Iniciatorji pojmujejo novo gostišče kot kulturno taberno v širšem smislu. Zanimivost in razgibanost naj se bi razvijala pri kuhinjski in pri kulturni ponudbi.

Jedilnik, ki ga bodo spreminjali vsako četrletje, bo obsegal ožji izbor svežih in kvalitetnih jedi, dnevni meni pa bo izbran predvsem iz domače — seveda tudi slovenske — kuhinje. Pri pijačah je treba omeniti izbor jugoslovanskih vin, ki jih v Celovcu sicer zanemarjajo, to-

čili pa bodo pivo znamke Gösser, ki ga izdelujejo v Štihu pri Pliberku (Sorgendorf).

Kulturni spored, ki bo približno trikrat na teden popestril življenje gostilne, pa bo zaobsegal nastopajoče iz celotnega slovenskega kulturnega prostora, iz širšega nemškogovorečega področja in morda še od kje. Samo po sebi je razumljivo, da bodo nastopali z branjem, petjem in drugimi umetniškimi zvrstmi posamezniki in manjše skupine, saj to že narekujejo prostori sami. Kot je tudi samoumevno, da bo za časa kulturnih prireditvev kuhinja nekaj časa zaprta in bodo gostje plačali pri takih prireditvah vstopnino. Stalne razstave pa bodo omogočile, da še manj znani ali neznanji ustvarjalci razstavijo svoje stvaritve.

V načrtu je torej mesto, ki naj bi služilo komunikaciji med obema narodoma in kjer se naj bi Slovenci počutili doma. „Predvsem ka-



Bivši „Bierjokl“ je bila najstarejša celovška gostilna in znano je, da so to gostilno leta 1898, ko jo je prevzela družina Wreitschnig, radi obiskovali Slovenci.

že zanimanje slovensko- in nemškogovoreča mladina“, pravijo pri Joklnu. S celotnim programom pa hočejo pritegniti tako mlajšo in starejšo publiko, pripadnike obeh narodnosti, ljubitelje kuhinje kot tudi prosvetaše.

Zanimivo je, da se dosedaj še nobeden ni lotil podobnega projekta. In tudi iniciatorji Joklna pravijo, da se eden sam nikoli ne bi lotil uresničiti takšnega načrta. Finančni riziko je visok in zgleda, da so tudi slovenske organizacije in posamezniki podcenjevali pomen takšnega projekta, pravijo, „Začeli

smo, ker nam gre za uresničitev ideje“ zatrjujejo, njihov cilj pa je, doseči gospodarsko avtonomnost, ki bi bila v stanju nositi tudi kulturno ponudbo.

V upanju na zdrav odziv v ljudstvu so iniciatorji bili pripravljeno nositi precejšen finančni riziko in tudi kratek rok najemniške pogodbe, za prostore, ki so v lasti Zveze slovenskih zadrug.

Kulturno-politično pa je njihov cilj, da se ideja dvojezične kulturne taberne kot odraz dvojezične Koroške integrira kot samoumevnost v celovško vsakdanjost.

SAK zanesljivo ugnal Šentandraž

SAK : ŠENTANDRAŽ 5:1 (1:0)

Koschatovo igrišče, 300, Sintitsch

Gole: Velik (18., 54., 70.), Urban (73.) in Polanšek (75.)

Postava: Mrkun; Stern, Wieser, Sadjak, Krentz; Raczynski, Urban, Javičević (Lampiehrer), Polanšek; Gregorič, Velik

Ze kar v prvem spomladanskem kolu so bili izidi vzhodne podlige za Jagodičev enajsterico zelo povoljni. Prvi zasledovalec SAK-a, Annabichl, je v Zrelec (0:0) proti „Avdičevi ekipi“ pustil točko, pravtako brez golov sta se končali tekmi Dobrla vas : Weitensfeld in Volšperk : Borovlje. V preostalih treh parih so trikrat slavili domačini. SAK je „razdril“ Šentandraž s 5:1. St. Leonhard je premagal Liebenfels s 4:1 in konec koncev je zmagal še KAC proti Velikovu s 2:0. Slovenski derbi Sele : Šmihel je bil odpovedan in preložen. Zdjaj Slovenski atletski klub vodi na lestvici s točko prednosti pred celovškim Annabichlom in že štiri točke pred novincem Weitensfeldom. V borbi proti izpadu je celovški KAC osvojil dve sila pomembni točki in se na lestvici poboljšal za nekaj mest. Na repu lestvice pa sta slej ko prej Zrelec oziroma Liebenfels.

Ob dveh popoldne se je v nedeljo na Koschatovem igrišču zbralo tristo radovednih gledalcev in pristašev slovenskega nogometa. V prvi vrsti so seveda hoteli videti, kako je SAK fizično in psihično pripravljen za „drugi polčas“ prvenstvenega tekmovanja, v drugi vrsti pa zmagajo slovenskih akterjev.

Tekma sama je bila zanimiva, hitra in kvalitetna, s strani SAK-a se razume. Nasprotniki iz Labotske doline sakovcem niso bili kos, ne v borbi, ne v gibljivosti in še manj v tehničnem oziru. Resda je v prvih petinštridesetih minutah padel le en sam gol, a zaradi tega gledalcem nikakor ni bilo dolgočasno. Za vodstvo je poskrbel v 18. minuti Marjan Velik. Iz prostega strela je žogo udaril tako močno in spretno, da se je nasprotnikov vratar pustil presenetiti. SAK je napadal še naprej, vendar je zaenkrat ostalo pri 1:0.

Po menjavi strani je sledil šok. Gostje so iz edine priložnosti (v celotnih devetdesetih minutah) izenačili. Neverjetno — 1:1! K sreči Sadjak in ostali niso resignirali, odgovorili so na najbolj pravilen in učinkovit način. Ze v protinapadu je namreč Velik bil še drugič uspešen in SAK ponovno privedel v vodstvo. Od tega trenutka se je slovensko moštvo povsem razigralo. Napad za napadom se je valil na nasprotna

vrata. Tudi po izrednih prilikah žoga ni našla poti v gol. Petkrat(!) je goste rešila vratnica, šele potem je prišlo do odločitve. Od sedemdesete do petinsedemdesete minute so SAK-napadalci v slogu „Rapid-četrtnice“ Labodčanom zabili kar tri komade. 70. minuta — Marjan Velik je iz enajstmetrovke (prekrišek nad Jovičevićem) dal še svoj tretji gol na tej tekmi, 3:1. Tri minute navrh je Rudi Urban po dobro izvedenem kotu in po nezanesljivi obrambi Šentandražvega golmana poslal žogo v mrežo — 4:1. Za peti zadetek in zakončni izid pa je v 75. minuti poskrbel Justin Polanšek, ko je odbito žogo porinil v prazen gol — 5:1!

Franc Sadjak je menil po tekmi (novi - „sveži“ kapetan ekipe): „Zelo me veseli, da smo zmagali tako prepričljivo, še posebej pa da sem uspešno prestal krst kot novi kapetan. Upam, da bo SAK z menoj vred dosegel cilj in se povrnil v prvo koroško ligo.“

Trener Alojz Jagodič pa je pripomnil: „Z vsemi akterji sem zelo zadovoljen. Tekma je bila stoodstotno v redu, edina slabost mojega moštva je bila nedoslednost in nenazadnje tudi smola pri izkoriščanju lepo izigranih možnosti. Taktično, tehnično in borbeno smo bili daleč boljši od nasprotnikov. Kaj vse je SAK zmogel, se je videlo prav na tej

tekmi, kajti kljub številnim zapravljenim priložnostim je enajsterica strelila pet golov — to že nekaj pomeni. Velik in Polanšek sta me presenetila, ker sta zelo zanemarljavo treninge in vendar izpolnila moja pričakovanja. Tudi proti Dobrli vasi moramo zmagati!“

J. P.

IZIDI 15. KOLA:

SAK : Šentandraž 5:1 (1:0)

KAC : Velikovec 2:0 (1:0)

Zrelec : ASV 0:0

Volšperk : Borovlje 0:0

Dobrla vas : Weitensfeld 0:0

St. Leonhard : Liebenfels 4:1 (2:0)

Sele : Šmihel odpovedano

NOGOMETNI TERMINI

Sobota 6. 4. 1985

Šmihel - St. Leonhard ob 16.00
v Šmihelu

Nedelja 7. 4. 1985

ASV - DSG Sele ob 10.15
v Annabichlu
SAK - Dobrla vas ob 16.00
na Koschatovem igrišču

Ponedeljek 8. 4. 1985

Odpovedana je spel igra med
Šmihelom in Selami.

Izkušnje s skupno šolo . . .

(Nadaljevanje s 5. strani)

drugi jezik. Vendar mi nimamo tega luksuznega položaja, ker morajo otroci znati oba jezika, od vsega začetka. Zato moramo prednost dati raje obema jezikoma, pa čeprav ima otrok tu in tam težave, z učenjem enega jezika se bi otrok v šoli ali doma ne mogel pogovarjati.

V ta namen smo v Berlinu poizkusili kooperacijski pouk: v vsakem razredu sta sodelovala en nemški in en inozemski učitelj in učila dvojezično. Skušali smo nastaviti tudi v otroških vrtcih vzgojitelje, ki so vzgajali v materinem jeziku. Seveda je zaradi tega prišlo do številnih birokratskih težav, ker vzgojitelji niso imeli pogojev in so se morali šele poleg dela izobraževati. V bistvu je pač treba deficite pri jezikovni kulturni nadomestiti s posebnimi pospeševalnimi ukrepi.

Imamo turške otroke, ki pridejo v nežni starosti šestih let v jaslice, in to cel dan, ko ti pridejo v šolo, skoraj ne obvladajo več turščine. So pa spet drugi turški otroci, ki pridejo s šestimi leti iz družine in skoraj ne znajo nemške besede. Zato moramo delati zelo diferencirano. V trenutku se borimo za dvojezičnost, ki se ne bi nehala pri alfabetizaciji v obeh jezikih, dvojezičnost se mora nadaljevati tja do gimnazije in preko nje do višjih šol. Otroke inozemskih delavcev ne

smemo še naprej riniti le v glavno-šolsko izobrazbo!

Dvojezičnost ne samo za privilegirance

In še nekaj, v ZRN imamo že dolgo šole, ki vzgajajo dvojezično, to so J. F. Kennedy šole, to je bilo nekaj za privilegirance. Reformno gibanje pa hoče, da bo dvojezičnost dosegljiva za vsakogar, ki živi v takšnih okoliščinah. Mi pravimo, da dvojezičnost ni potrebna samo za turške in druge otroke, turški jezik je treba ponujati kot tuj jezik tudi nemškim otrokom. Se pravi, da skušamo nemške šolarje prepričati o tem, da se učijo regionalne jezike, srbohrvaško, portugalsko itd.

SV: Ali poznate razvoj manjšinskih šol v drugih industrializiranih državah?

J. Zimmer: V Združenih državah Amerike so napredni sociologi in pedagogi v 60-ih letih, ko je še prevladovala filozofija, da je treba vse narodnosti pomešati kot v topilnici — zahtevali posebno oblikovane šole za Indijance, mehikanske manjšine in druge. Zanimivo pa je, da se je ravno pod konzervativno vlado Reagana ojačila podpora za takšne šole, tako da se je treba vprašati kaj tiči za tem! Hiba je v tem, da ti šolski rezervati oblikujejo otroke, ki izpadejo iz ameri-

Požiganje travnikov je prepovedano

Požiganje travnikov smatrajo mnogi za koristen agrotehničen ukrep, češ da je pepel anorgansko gnojilo za travnik. Ta majhna korist pa nikoli ne odtehta škode, ki jo naredi ogenj na travniku, ker se z njim uničijo tudi živa bitja, kot so to živalski in ptičji zarod ter mikrobi v zemlji. Poleg tega, da požiganje travnikov škoduje zemlji pa obstoja še nevarnost požarov. Kot primer takšnega požiganja travnikov naj navedemo Šentjakobško cerkev v Rožu, ki je ob takšni priložnosti pogorela do tal.

Na Koroškem obstoja odredba Deželne vlade, ki prepoveduje požiganje travnikov od 15. februarja do 15. septembra. V okrajih Spittal in Smorhor pa velja prepoved za požiganje travnikov od 15. marca do 15. septembra.

škega gospodarskega življenja, ker po obisku teh šol ne morejo biti konkurenčni. Iz Indijancev se razvijajo muzejski Indijanci, to kot turist lahko ugotoviš

Toda tudi iz prosvetljenega indijanskega stališča je važno, da se njihovi otroci ne izobražujejo v „čisti“ ameriških šolah. Indijanci potrebujejo šole, kjer še morejo spoznavati svojo lastno Sioux- ali Mochawks-kulturo. Morajo imeti možnost, da se naučijo svojo posebno obliko kolektivnega obdelovanja polj, istočasno pa živijo v Združenih državah in hočejo preživeti kot ameriški državljani! Oboje pa je spet mogoče le v medkulturnih šolah, torej v šolah, ki jasno upoštevajo indijanske potrebe, na drugi strani pa tudi omogočijo preživetje v večinski družbi.

Zato so progresivni sociologi in pedagogi spremenili svoje stališče, pravijo da nima smisla ustanavljati rezervatnih šol ker le obdržujejo diskriminacijo in jo ojačujejo. Šmihel ima le, da dobi indijanska politična kultura možnost se izoblikovati v kresanju z ameriško kulturo.

V toliko sem prepričan, da si turdske manjšine kot je slovenska na Koroškem — ki živi v podobno brutalnih odstotkovnih razmerjih — ne more privoščiti nacionalnih šol, ker bi s tem nastale samo rezervatne šole. Prej, ko so bile vasi od sveta še odrezane, je bilo to seveda še drugače!

Spored potovanja po Češkoslovaškem

Zveza koroških partizanov vabi na sedemdnevno potovanje (od 27. 5. do 2. 6. 1985), spored bo takšen:

27. 5. 1. dan: Pliberk — Celovec — Breže — St. Michael — Liezen — KZ Mauthausen — Freistadt — avstrijsko-češka meja — Budjejevice (večerja, prenočišče).
28. 5. 2. dan: Budjejevice — Pisek — Plzen — Karlštajn (ogled enega najlepših gradov na Češkem) — Praga (večerja, prenočišče).
29. 5. 3. dan: Praga (ogled mesta z vodičem, popoldne prosto, večerja, obisk pivovarne „Pri Fleku“, prenočišče).
30. 5. 4. dan: Praga — vožnja v Lidice, vas ki je bila od nemškega okupatorja, po atentatu na Heydricha iz maščevanja požgana in vsi moški ustreljeni (večerja in prenočišče v Pragi)
31. 5. 5. dan: Praga — Pobebrady — Hradec Kralove — Svitavy — Brno (večerja, prenočišče).
1. 6. 6. dan: Brno — Brečlav — Hodonin — Stražnice — Senica — Trnava — Bratislava — češko-avstrijska meja — Eisenstadt — Oberpullendorf (srečanje z gradiščanskimi Hrvati, večerja, prenočišče).
2. 6. 7. dan: Oberpullendorf — Gradec — Pliberk — Celovec.

Cena celotnega potovanja na bazi polpenzion, zajtrk, večerja in prenočišče v dvoposteljnih sobah je S 3.700.— za enoposteljne sobe se zaračuna doplačilo S 570.— Za Češkoslovaško je potrebna viza, ki še posebej stane S 100.—

Potovali bomo z udobnim Sienčnikovim avtobusom, vozil bo, kot vsako leto zelo zanesljivo šofer Hanzej Wutte. Pismene prijave pošljite na Zvezo koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ali po telefonu, dopoldne 042 22 - 51 37 52, popoldne: 042 22 - 59 37 74.